

ЦЕНТАР ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

„МАРА“ НИШ

18000 НИШ, УЛ. СЕСТРЕ БАКОВИЋ Б.Б. ТЕЛЕФОНИ 018-4291-972 И 4516-580

На основу члана 10. став 2 и члана 40. став 1. тачка 2. Закона о социјалној заштити („Службени гласник Републике Србије“, бр. 24/11 и 117/22 - Одлука УС), Одлуке о правима из области социјалне заштите на територији Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр. 101/12, 96/13, 44/14, 118/18, 18/19, 63/19, 92/20 и 131/22, 87/2023) и Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите („Службени гласник Републике Србије“ бр. 42/13, 89/18 и 73/19) и члана 8. Статута Центра за пружање услуга социјалне заштите „Мара“ Ниш, Управни одбор је на седници одржаној дана 22.12.2023. године донео:

Г О Д И Ш Њ И П Р О Г Р А М Р А Д А ЗА 2024. ГОДИНУ

ЦЕНТАР ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ
„МАРА“ НИШ

Директор: Милош Ранђеловић

У Нишу, децембар 2023. Године

САДРЖАЈ

1. ЛИЧНА КАРТА УСТАНОВЕ.....	3
2. УВОД	4
3. ЛОКАЦИЈА, ПРОСТОР И ОПРЕМА ЦЕНТРА „Мара“.....	5
4. ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА ЦЕНТРА.....	8
5. ГОДИШЊИ ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ЗАЈЕДНИЧКИХ СЛУЖБИ.....	10
5.1. Служба за финансијско – рачуноводствене послове.....	10
5.2. Служба за опште и правне послове.....	10
5.2.1. Аналитичка делатност.....	11
5.2.2. Кухиња.....	11
5.3. Планови развоја Центра.....	12
5.4. Сарадња са другим установама организацијама државног и приватног сектор.....	15
5.5. План стручног усавршавања кадра.....	16
5.6. План и програм рада педагога.....	17
6. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ДНЕВНИ БОРАВАК ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА.....	21
6.1. Годишњи план и програм рада ОЈ Дневни боравак за децу и младе са интелектуалним тешкоћама.....	22
6.2. План стручног усавршавања радника ОЈ Дневни боравак за децу и младе са интелектуалним тешкоћама.....	34
7. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ДНЕВНИ БОРАВАК ЗА ОДРАСЛА ЛИЦА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА.....	35
7.1. Годишњи план и програм рада ОЈ Дневни боравак за одрасла лица са интелектуалним тешкоћама.....	36
7.2. План стручног усавршавања радника ОЈ Дневни боравак за одрасла лица са	

интелектуалним тешкоћама.....	49
8. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ОДРАСЛА И СТАРА ЛИЦА.....	51
8.1. Годишњи план и програм рада ОЈ Прихватилиште за одрасла и стара лица.....	54
8.2. Документација ОЈ Прихватилиште за одрасла и стара лица.....	63
8.3. План стручног усавршавања радника ОЈ Прихватилиште за одрасла и стара лица.....	64
9. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ПРЕДАХ СМЕШТАЈ ЗА ДЕЦУ, МЛАДЕ И ОДРАСЛА ЛИЦА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА.....	65
9.1. Годишњи план и програм рада ОЈ Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама.....	68
9.2. Документација ОЈ Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама.....	75
9.3. План стручног усавршавања радника ОЈ Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама.....	76
10. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА.....	77
10.1. Годишњи план и програм рада ОЈ Лични пратилац детета.....	78
10.2. План стручног усавршавања радника и сарадника ОЈ Лични пратилац детета..	80
11. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА.....	81
11.1. Годишњи план и програм рада ОЈ Персонална асистенција.....	82
12. ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ.....	84

ЦЕНТАР ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

„МАРА“ НИШ

18000 НИШ, УЛ. СЕСТРЕ БАКОВИЋ Б.Б. ТЕЛЕФОНИ 018-4291-972 И 4516-580

1. ЛИЧНА КАРТА УСТАНОВЕ

Назив установе: Центар за пружање услуга социјалне заштите „Мара“ Ниш

Скраћено пословно име: Центар „Мара“

Место и адреса: Ниш, Сестре Баковић

Општина, округ: Ниш – Медијана, Нишавски округ

Година оснивања: 1994.

Правна форма: Установа социјалне заштите

Регистарски/матични број: 17006304

ПИБ: 100620005

Телефон: Централа – 0184516580; 0184291972;

Е – mail адресе: centar.mara.boravak@gmail.com; centar.mara.predah@gmail.com;
centar.mara.prihvatiliste@gmail.com; centarmara.personalnias@gmail.com;
centar.mara.licnipratilac@gmail.com.

Директор установе: Милош Ранђеловић

Помоћник директора: Никола Илић

УВОД

Центар за пружање услуга социјалне заштите „Мара“ Ниш (у даљем тексту: Центар „Мара“) је установа социјалне заштите. У свом вишедеценијском раду, кроз превазилажење изазова са којима се у том периоду суочавала, и у интересу корисника често је допуњавала активности и мењала назив. Формирана је Одлуком Скупштине Града Ниша 15.07.1994. године под називом Дневни боравак за децу и омладину ометену у развоју „Мара“ и са радом је почела 01.11.1994. године, а 2009. године трансформацијом прераста у Центар за дневни боравак деце, омладине и одраслих лица ментално ометених у развоју „Мара“. Одлуком Скупштине Града Ниша 02.10.2020. године постаје Центар за пружање услуга социјалне заштите „Мара“ Ниш и проширује своју делатност увођењем нових услуга, од којих су лиценциране Дневни боравак за децу и младе са интелектуалним тешкоћама, Дневни боравак за одрасла лица са интелектуалним тешкоћама, Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама, Прихватилиште за одрасла и стара лица, Лични пратилац детета и Персонална асистенција, а остале услуге су у поступку лиценцирања.

Делатност Центра састоји се у пружању шест услуга социјалне заштите које можемо поделити на:

I. Дневне услуге у заједници:

1. Дневни боравак за децу и младе са интелектуалним тешкоћама;
2. Дневни боравак за одрасла лица са интелектуалним тешкоћама;
3. Лични пратилац детета;

II. Услуге подршке за самосталан живот корисника:

1. Персонална асистенција.

III. Услуге смештаја:

1. Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама;
2. Прихватилиште за одрасла и стара лица.

3. ЛОКАЦИЈА, ПРОСТОР И ОПРЕМА ЦЕНТРА „МАРА“

Локација: Центар се налази у улици Сестре Баковић ББ у Нишу, при општини Медијана у ширем центру града и у непосредној близини највећег парка „Чаир“. Наменски је преуређен и адаптиран за пружање услуге Дневни боравак за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама у развоју. Простор којим располаже састоји се од старог дела објекта који дели са „Пчелицом“, сада спратног типа и ново изграђеног простора. Поред тога, у улици IX Бригаде бр. 59 налази се и наменски уређен и адаптиран простор за пружање услуге Прихватилиште за одрасла и стара лица.

Простор и опрема: Простор у коме се пружа услуга **Дневни боравак** за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама у развоју има посебан улаз и двориште. Налази се у насељеном месту. Јавни превоз је доступан, до објекта саобраћају аутобуске линије 34 смер А и смер Б и 9. Има прикључак на електричну и телефонску мрежу, прикључак и инсталације за довод пијаће и одвод отпадних вода. Прилаз објекту приступачан је за несметан долазак возила са корисницима који се отежано крећу, као и за самостално кретање корисника у инвалидским колицима и уз помоћ других помагала. Двориште је ограђено, безбедно за боравак корисника. Објекат је приземан, те му из тих разлога није потребан вертикални транспорт. Топлотно, звучно и хидро је изолован, има систем централног грејања који обезбеђује адекватну собну температуру, природно проветравање и осветљење. Улаз у објекат је обезбеђен видео – надзором. Простор у коме се пружа услуга располаже са 7 просторија у којима се спроводи васпитно – образовни рад са корисницима. Све су опремљене адекватном опремом, у складу са наменом простора. Пружалац услуге обезбеђује услове за рекреацију, физикалну и радно – окупациону терапију, сусрете и контакте са члановима породице и другим лицима значајним за корисника. Подови су прекривени паркетом, осим у тоалетним просторима, где су прекривени неклизајућим плочицама. Постоји просторија за пријем хране и припрему топлих напитака. Исхрана за све кориснике Центра се обезбеђује из централне кухиње Предшколске установе „Пчелица“ из Ниша, уз потписан уговор о техничко – пословној сарадњи Града Ниша као оснивача, надлежне градске управе и установе „Пчелица“.

Трпезарија располаже довољним бројем места за обедовање присутних корисника. Дневна и соба за радно – окупационе садржаје, располажу са довољно простора за организовање различитих активности, у складу са интересовањима корисника. У склопу Центра налази се ординација и интервенција у потпуности опремљене за те намене.

Објекат намењен за услугу **Предах смештај** за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама у развоју је наменски саграђен објекат 23.03.2018. године, започет је 18.01.2016. године на катастарској парцели бр. 2910/1 КО – Ниш Ћеле Кула. Решење о употребној дозволи донето је 05.06.2018. године, бр. ROP – NISP – 10486 – IUPH – 2/2018. Простор у коме се пружа услуга има посебан улаз и двориште. Објекат у коме се пружа услуга корисницима (у даљем тексту: објекат) налази се у насељеном месту. Јавни превоз је доступан, до објекта саобраћају аутобуси линија 34 смер А и смер Б и 9. Има прикључак на електричну и телефонску мрежу, прикључак и инсталације за довод пијаће и одвод отпадних вода. Прилаз објекту приступачан је за несметан долазак возила са корисницима који се отежано крећу, и уз помоћ других помагала. Двориште је делимично ограђено, безбедно за боравак корисника. Објекат је приземан, те му из тих разлога није потребан вертикални транспорт. Топлотно је, звучно и хидро изолован, има систем централног грејања који обезбеђује адекватну собну температуру, природно проветравање и осветљење. Улаз у објекат је обезбеђен видео – надзором. У објекту има 10 просторија: 5 адекватно опремљених соба са купатилом (за кориснике), соба за изолацију, дневна соба, сензорна соба, трпезарија и дежурна соба.

Простор у коме се пружа услуга **Прихватилиште за одрасла и стара** лица има два улаза и двориште. Прилаз објекту је приступачан за несметан долазак возила са корисницима који се отежано крећу, као и за самостално кретање корисника у инвалидским колицима и уз помоћ других помагала. Двориште је ограђено, безбедно за боравак корисника. Објекат је приземан, те му из тих разлога није потребан вертикални транспорт. Топлотно, звучно и хидро је изолован, има систем централног грејања који обезбеђује адекватну собну температуру, природно проветравање и осветљење. Улаз у објекат је обезбеђен видео – надзором. Простор у коме се пружа услуга располаже са 24 просторија. Све су опремљене адекватном опремом, у складу са наменом простора.

Простор у коме се пружа услуга **Лични пратилац детета** налази се у наменски саграђеном објекту. Простор у коме се пружа услуга има посебан улаз и двориште. Објекат у коме се пружа услуга корисницима (у даљем тексту: објекат) налази се у насељеном месту. Јавни превоз је доступан, до објекта саобраћају аутобуси линија 34 смер А и смер Б и 9. Има прикључак на електричну и телефонску мрежу, прикључак и инсталације за довод пијаће и одвод отпадних вода. Прилаз објекту приступачан је за несметан долазак возила са корисницима који се отежано крећу, и уз помоћ других помагала. Улаз у објекат је обезбеђен видео – надзором. Простор у коме се пружа услуга располаже са 2 просторије.

Простор у коме се пружа услуга **Персонална асистенција** налази се у наменски саграђеном објекту. Простор у коме се пружа услуга има посебан улаз и двориште. Објекат у коме се пружа услуга корисницима (у даљем тексту: објекат) налази се у насељеном месту. Јавни превоз је доступан, до објекта саобраћају аутобуси линија 34 смер А и смер Б и 9. Има прикључак на електричну и телефонску мрежу, прикључак и инсталације за довод пијаће и одвод отпадних вода. Прилаз објекту је архитектонски доступан за особе са инвалидитетом и особе које се отежано крећу тј. постоје рукохвати и тактилна стаза. Простор у коме се пружа услуга располаже са 2 просторије

4. ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА ЦЕНТРА

У току 2024. године ће радити са корисницима у Центру:

1. Заједничке службе коју чини:

- 1.1. Руководство: директор и помоћник директора;
- 1.2. Служба за финансијско – рачуноводствене послове;
- 1.3. Служба за опште и правне послове.

2. Организациона јединица Дневни боравак за децу и младе са интелектуалним тешкоћама у развоју коју чини стручна служба која је у односу на кориснике подељена у следеће групе:

- 2.1. Група за децу и младе;
- 2.2. Група за кориснике са поремећајем из аутистичког спектра за децу и младе;

3. Организациона јединица Дневни боравак за одрасла лица са интелектуалним тешкоћама у развоју коју чини стручна служба која је у односу на кориснике подељена у следеће групе:

- 3.1. Група за одрасле кориснике 1;
- 3.2. Група за одрасле кориснике 2;
- 3.3. Група за одрасле кориснике 3;
- 3.4. Група са поремећајем из аутистичког спектра за одрасле кориснике;

4. Организациона јединица Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама у развоју коју чине:

- 4.1. Стручна служба и

5. Организациона јединица Прихватилиште за одрасла и стара лица коју такође чине:

- 5.1. Стручна служба и

6. Организациона јединица Лични пратилац;

7. Организациона јединица Персонална асистенција;

8. Здравствена служба.

Радно време установе је одређено Одлуком о оснивању Центра и исто одређује оснивач установе. У току 2024. године Центар ће радити са корисницима:

Заједничке службе раде сваког радног дана од понедељка до петка у периоду од 7:30 – 15:30 часова, док служба одржавања хигијене од 06:30 – 18:00 часова.

ОЈ Дневни боравак за децу и младе са интелектуалним тешкоћама у развоју рад се одвија сваког радног дана од понедељка до петка у времену од 6:30 до 17:00 часова, осим у време колективног годишњег одмора (у периоду од 03. 07. 2023 до 01. 08. 2023. год – двадесет један радни дан) стручног особља, државних и верских празника предвиђених Календаром нерадних дана у Републици Србији;

ОЈ Дневни боравак за одрасле са интелектуалним тешкоћама у развоју рад се одвија сваког радног дана од понедељка до петка у времену од 6:30 до 17:00 часова, осим у време колективног годишњег одмора (у периоду од 03. 07. 2023 до 01. 08. 2023. год – двадесет један радни дан) стручног особља, државних и верских празника предвиђених Календаром нерадних дана у Републици Србији;

ОЈ Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама у развоју рад се одвија 24 сата дневно, током целе године;

ОЈ Прихватилиште за одрасла и стара лица рад се одвија 24 часа у току целе године;

Услуга Лични пратилац детета и Персонална асистентија до 40 сати недељно у складу са индивидуалним планом подршке корисника;

Дужина радног времена одређена је у складу са чланом 50. Закона о раду, одредбама Посебног колективног уговора за социјалну заштиту и Правилником о унутрашњој организацији послова и радних задатака у Центру. Распоред радног времена је одређен специфичностима послова и дужином рада у Центру и исти је прецизиран наведеним Правилником.

Одмори у Центру се планирају на основу стручних мишљења, консултацијама са родитељима и усклађивања са другим установама и институцијама, као и економичности пословања установе.

Распоред коришћења одмора осталог особља утврђује директор Центра на основу исказане жеље радника и потребе рада Центра, а ради остваривања континуираног рада заједничких служби Центра.

5. ГОДИШЊИ ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ЗАЈЕДНИЧКИХ СЛУЖБИ

5.1. СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈСКО – РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОСЛОВЕ

Служба за финансијско – рачуноводствене послове на основу законских и других прописа и у складу са нормативима Центра, усмерава и прилагођава свој рад на извршавању основних задатака. Наведена служба организује, координира и прати извршење финансијских и рачуноводствених послова, развија, дефинише и координира припрему финансијских планова и финансијских извештаја, сарађује са органима контроле, координира припрему и израду завршног рачуна, контролише формирање документације за пренос новчаних средстава за исплату права, за реализацију материјалних трошкова, за обрачун и исплату плата, накнада и других личних примања, припадајућих пореза и доприноса.

5.2. СЛУЖБА ЗА ОПШТЕ И ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

Служба за опште правне послове на основу законских и других прописа и у складу са нормативима Центра, усмерава и прилагођава свој рад на извршавању основних задатака, као и на пружању правне подршке и помоћи корисницима услуга социјалне заштите ради утврђивање идентитета корисника, иницирања утврђивања и решавања грађанско – правног статуса корисника, обезбеђивања доступности правне помоћи и подршке у складу са потребама корисника, обезбеђивања комуникације корисника страних држављана са

дипломатско конзуларним представништвима и помоћи приликом остваривања права код других институција.

5.2.1. Аналитичка делатност

У оквиру наведене службе препозната је потреба за формирањем аналитичке делатности која свој рад обавља кроз анализу извештаја о раду свих запослених. Аналитичко истраживачки послови обухватају следеће активности:

а) праћење и проучавање социјалних појава и проблема, израду анализа и извештаја о стању у области социјалне заштите и предлагања мера за унапређење заштите кроз предлагање увођења нових услуга на локалном нивоу;

б) праћење и проучавање рада и организације служби социјалне заштите, старање о унапређењу њиховог рада и пружање стручне помоћи;

в) израду стручних елабората за потребе државних и органа или установа и на њихов захтев давање стручног мишљења о појединим питањима;

г) изношење стручног мишљења и ставова, предлагање алтернативних решења и давање препорука о постојећим или будућим прописима, стратегијама, документима политике у области социјалне заштите и сл;

д) вредновање ефикасности одређених законских решења, стратегије развоја, програма или мера у одређеним областима социјалне заштите;

ђ) у сарадњи са специфичним пружаоцима услуга социјалне заштите, врши пилотирање нових и иновативних приступа за пружање услуга.

5.2.2. Кухиња

У оквиру опште службе организован је и рад кухиње у сменама од 06 – 20 часова. Радници су у обавези да врше редован санитарни преглед на сваких 6 месеци.

Исхрана корисника организује се у кухињи и по групама/собама у које су корисници смештени за услуге Дневни боравак и Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са

интелектуалним тешкоћама и ако обе поседују опремљену трпезарију капацитета корисника која се налази у приземљу зграде, услуга Прихватилишта за одрасла и стара лица располаже трпезаријом, капацитета 15 корисника.

О требовању, испоруци и евиденцији хране задужен је радник магацина хране.

О безбедности и здрављу на раду запослених задужено је лице са лиценцом издатом од стране министарства које је надлежно за издавања истих.

Одржавање хигијене у свим просторијама Центра „Мара“ је на високом нивоу.

Радник на одржавању води рачуна о исправности свих инсталација и уређаја у Центру „Мара“.

5.3. ПЛАНОВИ РАЗВОЈА ЦЕНТРА

Планирање и развој услуга у Центру „Мара“ обављаће се у складу са Законом о социјалној заштити као и потребама локалне самоуправе као оснивача. Будући да је планирање усмерено ка корисницима и уједно представља основну могућност да изразе сопствене жеље и дођу до закључка о томе чиме желе да испуне живот, наш циљ је да допринесемо оном најважнијем, а то је БИТИ ДЕО ЗАЈЕДНИЦЕ – у смислу, да није довољно делити исти простор, већ бити укључен у све активности социо – културног живота кроз организовање различитих активности у сарадњи са свим појединцима добре воље, али и представницима институција како јавног, тако и приватног сектора.

У складу са просторним и кадровским капацитетима Центар је окончао поступак лиценцирања услуга социјалне заштите при надлежном Министарству за рад запошљавање, борачка и социјална питања и добио лиценцу на период 5 година за пружање услуге социјалне заштите са капацитетом и то:

1. Дневни боравак за децу и млада лица са интелектуалним тешкоћама, капацитета 20 корисника;
2. Дневни боравак за одрасла лица са интелектуалним тешкоћама, капацитета 35 корисника;

3. Предах смештај за децу, млада и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама, капацитета 10 корисника;
4. Прихватилиште за одрасла и стара лица, капацитет 15 корисника;
5. Лични пратилац детета, капацитет 56 корисника;
6. Персонална асистенција, капацитет 43 корисника.

У наредној години, као и до сада у плану је унапређивање постојећих и проширивања листе будућих услуга социјалне заштите кроз развијање социјалног предузетништва и обезбеђивање средстава кроз донације, учествовањем на расписаним конкурсима државног и приватног сектора из земље и иностранства за: 1) покретање услуге Свратиште за децу и младе; 2) отварање сензорне собе у Дневном боравку. Сензорна соба би била од користи не само сталним корисницима већ и осталим корисницима ове популације са територије Нишавског округа; 3) обезбеђивање најмање једног путничког возила и једног специјализованог комби возила за превоз инвалидних лица у сврху превоза корисника свих организационих јединица

У складу са првим **стратешким циљем** Стратегије социјалне заштите Града Ниша за период 2022 – 2026. године који се односи на: успостављање оперативног система прикупљања, обраде, чувања и ажурирања података значајних за социјалну заштиту у складу са националном и ЕУ статистиком планира се унапређивање аналитичке делатности кроз:

- унапређивање већ израђене јединствене базе података о корисницима свих услуга које Центар „Мара“ пружа;
- унапређивање већ израђених евалуационих образаца о задовољству корисника пруженим услугама Центра „Мара“ (у електронској верзији);
- израду статистичких образаца (који ће у себи садржати податке о социо – демографском, социо – економском, психо – социјалном и здравственом статусу корисника) прилагођених корисницима свих организационих јединица који ће се примењивати на нивоу Центра „Мара“ – у електронској верзији;

У складу са **другим стратешким циљем** Стратегије социјалне заштите Града Ниша за период 2022 – 2026. године који се односи на: успостављање јасног и свим грађанима, а

нарочито најосетљивијим групама грађана, разумљив систем информисања о услугама и правима у области социјалне заштите и начину њиховог остваривања планира се унапређивање аналитичке делатности кроз:

- праћење и развој мапираних потреба корисника социјалне заштите на локалном нивоу;
- прилагођавање облика и начина информисања различитим циљним групама грађана;
- укључивање извештаја о информисању грађана као обавезног елемента годишњег извештаја о рада сваке установе социјалне заштите у Граду;

У складу са **четвртим стратешким циљем** Стратегије социјалне заштите Града Ниша за период 2022 – 2026. године који се односи на: унапређивање обима и квалитета подршке социјалне заштите најосетљивијим групама грађана у заштити од насиља, сиромаштва и социјалне искључености кроз:

- развијање и унапређење услуга за децу са интелектуалним тешкоћама у у развоју;
- развијање и унапређење услуга за особа са инвалидитетом;
- унапређивање рада у пружању бесплатне правне подршке корисницима Центра „Мара“ будући да у свом тиму већ имамо лице уписано у Регистар пружаоца бесплатне правне подршке при Министарству правде.

Остали развојни планови Центра „Мара“ односе се на: 1) завршетак реконструкције и адаптирање једног дела објекта у улици IX Бригаде бр. 59 и 2) формирање засебне организационе јединице здравствене заштите. 3) унапређивање веб сајта Центра „Мара“ у складу са технично – технолошким иновацијама у циљу свеобухватног информисања у складу са планом информисања шире и стручне јавности о услугама које Центар „Мара“ пружа.

5.4. САРАДЊА СА ДРУГИМ УСТАНОВАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА ДРЖАВНОГ И ПРИВАТНОГ СЕКТОРА

Центар „Мара“ у свом дугогодишњем раду остварује сарадњу са многим установама, на првом месту са Центром за социјални рад „Свети Сава“ Ниш, док са следећим има закључен протокол о сарадњи:

- Филозофски факултет Универзитета у Нишу;
- Факултет за физичко образовање и васпитање Универзитета у Нишу
- Специјалном школом са домом ученика „Бубањ“;
- Прехрамбено – хемијска средња стручна школа у Нишу;
- Угоститељско – туристичка средња стручна школа у Нишу;
- Спортским центром „Чаир“ у Нишу;
- Школа моде и лепоте – средња стручна школа у Нишу;
- Спортским центром „Чаир“ у Нишу;
- Дечијим културним центром у Нишу;
- Удружење са менталним инвалидитетом (МИ);
- Удружење родитеља деце са инвалидитетом „Дан“, или Невладина организација „Дан“;
- Центар за модернизацију друштва и трансформацију локалне заједнице;
- Хуманитарна организација „Коло српских сестара“;
- Удружење „Нађи Раула“;
- Удружење „Оболелих од мишићних и неуромишићних болести Топличког округа“ из Прокупља.

У складу са **петим стратешким циљем** Стратегије социјалне заштите Града Ниша за период 2022 – 2026. године који се односи на: унапређивање оперативне интрасекторске (између установа социјалне заштите и других пружалаца услуга) и успостављања интерсекторску (социјална заштита – образовање – примарно здравство – запошљавање – организације цивилног друштва) мрежу сарадње у циљу адекватнијег одговора на потребе

корисника у плану је потписивања протокола о сарадњи са установа система васпитања и образовања и здравствене заштите, али и кроз унапређивање и развијање сарадње са медијима.

5.5. ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА КАДРА

У наредној години као и до сада радиће се на праћењу научних достигнућа у раду са корисницима, кроз организовање, али и учествовање на научним скуповима, радионицама у циљу обезбеђивања што квалитетније услуге. С тим у вези, наредне године планирамо да учествујемо на следећим обукама, скуповима, округлим столовима, конференцијама:

У организацији Едукативног центра из Београда:

Информатичка обука намењена је свим запосленима Центра „Мара“;

Комуникологија у руковођењу пословањем намењена је свим стручним радницима/сарадницима Центра „Мара“;

У организацији Коморе социјалне заштите:

Успешно управљање пројектима и људским ресурсима намењена заједничкој служби и руководиоцима услуга;

Примена стручног поступка код пружаоца услуге намењена заједничкој служби и руководиоцима услуга;

Радно ангажовање и запошљавање особа са интелектуалним тешкоћама намењена заједничкој служби и руководиоцима услуга;

Превенција синдрома сагоревања код професионалаца у социјалној заштити намењена је свим стручним радницима/сарадницима Центра „Мара“;

Пружање услуге становање уз подршку за особе са инвалидитетом намењена је свим стручним радницима/сарадницима Центра „Мара“;

Примена скале за процену функционалне способности корисника и одређивања потребног степена подршке намењена је свим стручним радницима/сарадницима Центра „Мара“;

Стручни скуп „Октобарски сусрети“ намењена је свим стручним радницима/сарадницима Центра „Мара“;

Стручни скуп „Дани дефектолога“ намењене су дефектолозима Центра „Мара“;

Конгрес психолог намењен је психолозима Центра „Мара“;

Програм обуке стручних радника/сарадника и сарадника у социјалној заштити у области деменције, болести зависности – алкохолзам и преговарање са тешко сарадљивим корисницима;

У организацији Завода за унапређивање образовања и васпитања:

Развој дигиталних компетенција намењена је свим стручним радницима/сарадницима Центра „Мара“;

НТЦ и рана музичка стимулација намењена је свим стручним радницима/сарадницима Центра „Мара“;

МА социолошкиња Александра Игњатовић

стручни сарадник на услугама у заједници

5.6. ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ПЕДАГОГА

Основни стручни послови педагога у зависности од карактеристика и потреба корисничке групе обухватају:

- 1) информисање, процену, планирање;
- 2) посредовање и заступање у остваривању права и коришћењу услуга;
- 3) спровођење мера заштите корисника и праћење ефеката предузетих услуга и мера;
- 4) саветодавно усмеравање, активацију и реализацију социо – едукативне активности у складу са потребама и интересовањима корисника;
- 5) бригу о физичком, психичком, социјално – емоционалном, когнитивном и развоју комуникације и стваралаштва код корисника;

- б) педагог се ангажује и на праћењу, усмеравању и подршци стручним сарадницима, сарадницима и волонтерима који се ангажују у непосредном раду са корисницима, као и студентима непрофесионалној пракси, како би се обезбедио развој, доступност и одговарајући квалитет услуга;
- 7) ангажује се и у раду на пословима радно – окупационог терапеута, радно – инструктивне, хабилитационе, рехабилитационе, рекреативне и културно забавне активности и подршку у задовољавању свакодневних потреба и унапређењу квалитета живота корисницима који имају тешкоће у самосталном функционисању.

Педагог у раду користи адекватне методе, технике и дидактичка средства којима је прилагођена особама са сметњама и тешкоћама у развоју.

Врши се процена интелектуалних способности, способности за усвајање и стицање знања, способности за стицање вештина, особина личности, мотивације, социјалне и емоционалне зрелости. Рад је континуиран и базира постигнутим развојним стадијумима.

Све се то остварује кроз индивидуални и групни рад како би капацитети сваког корисника били препознати и у потпуности искоришћени.

Рад педагога је могуће остварити и уз континуирану сарадњу са другим стручним лицима установе. Такође постоји стална сарадња и са родитељима и старатељима како би се постигла потпуна слика о начину функционисања и потребама сваког корисника.

Рад педагога обухвата следеће области:

Учествовање у пријему корисника подразумева следеће активности:

- 1) преглед документације за пријем корисника у установу заједно са осталим члановима комисије;
- 2) вођење интервјуа и узимање анамнестичких података од родитеља или старатеља;
- 3) праћење целокупног понашања корисника кроз индивидуални и групни рад;
- 4) доношење одлуке о пријему корисника уз сагласност свих чланова комисије;
- 5) писање операционог листа након три месеца уколико се корисник успешно адаптирао на групу.

Приликом распоређивања у одговарајућу групу води се рачуна о календарском, менталном узрасту, нивоу способности, емоционалној и социјалној зрелости и интересовању сваког појединачног корисника.

Рад педагога у кабинету обухвата следеће активности:

- **Индивидуални рад са корисницима** који зависи од врсте и степена ометености као и од очуваних способности сваког појединачног корисника. У обзир се узима следеће: 1) календарски и ментални узраста корисника; 2) степен очуваности психичких функција; 3) постојећи, а неискоришћени потенцијали за развој личности; 4) тренутно психичко стање корисника; 5) тренутна мотивација корисника. Спроводе се следеће вежбе, технике и методе: вежбе за развој психомоторике: ове вежбе развијају способности опажања и сналажења у околини, развијају моторику, моторичке вештине, развијају координацију и подстичу развој говора, когнитивних и других интелектуалних способности. Овде спадају следеће вежбе: вежбе упознавања делова тела и телесне целовитости, вежбе за развој опажаја, вежбе моторичке и визуо – моторне координације. Затим: вежбе упознавања делова тела и телесне целовитости, вежбе за развој опажаја, вежбе моторичке и визуо – моторне координације. Вежбе за подстицање развоја говора и језика: ове вежбе оспособљавају кориснике да слушају и разумеју говор других, развијају активни и пасивни речник, подстичу когнитивни развој. Примену Монтесори праксе.
- **Рад на адаптацији корисника** – адаптација корисника подразумева социјализацију и интеграцију у животну и радну средину. Задатак педагога је следећи: 1) континуирано пратити понашање корисника у свим активностима; 2) препознати психо - патолошке феномене и симпоматологију; 3) спречавати асоцијална понашања и радити на учењу социјално прихватљивих образаца понашања у свакодневној комуникацији; 5) неговати стечене навике и радити на уважању нових.
- **Сарадња са родитељима корисника** – овај рад подразумева: 1) интервју са родитељима и узимање основних анамнестичких података; 2) саветовање

- родитеља у вези са актуелном породичном проблематиком (пружање адекватних савета како би се разни сукоби, неслагања, несугласице између корисника и родитеља превазишли на конструктиван начин); 3) саветовање родитеља у вези са променама у понашању које су примећене на основу групног и индивидуалног рада, обавештавање о напредовањима или назадовању у функционисању; 4) упућивање родитеља на редовне лекарске контроле, а посебно оних корисника који имају психичке сметње удружене са менталном ретардацијом.
- **Вођење администрације и документације:** Задатак педагога је свакодневно вођење индивидуалног дневника рада, израда месечних и кварталних извештаја и израда годишњег плана рада. Педагог даје своје мишљење о кориснику и при томе користи: биографске податке, податке добијене од родитеља или старатеља корисника, податке које је добио од васпитача групе и податке које је добио на основу тестирања корисника. Вођење документације је потребно и да би се могла извршити евалуација података добијена у различитим временским интервалима, а све са циљем доношења закључака о променама (напредовањима или назадовањима) на пољу психофизичких способности и функција.
  - **Сарадња са стручним лицима:** у установи подразумева: заједничко праћење корисника од стране тима стручњака (дефектолога, психолога, педагога, социјалног радника, васпитача, мед. сестара, лекара, проф. физичке културе). Акцент овог тимског рада је на адаптацији корисника на групу, друге кориснике, васпитаче и режим рада унутар групе, а све у циљу постизања што боље групне динамике сваке појединачне групе.

Мастер педагог

Сандра Симоновић

6. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ДНЕВНИ БОРАВАК ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА

Сврха услуге дневног боравка састоји се у унапређењу квалитета живота корисника, у властитој социјалној средини кроз одржање и развијање социјалних, психолошких и физичких функција и вештина, како би се у што већој мери оспособили за самосталан живот.

Општи циљ: Унапређење квалитета живота деце и младих са интелектуалним тешкоћама, особа са аутистичним спектром и њихових породица као и сензибилисање локалне заједнице за разумевање, прихватање и стварање једнаке шансе за све грађане у Нишу.

Посебни циљеви: Развој услуге која доприноси укључивању особа са инвалидитетом у свакодневни живот заједнице, развој њихових капацитета и већој самосталности. Пружање подршке породицама које имају дете са сметњама како би одржали породично јединство и квалитет породичног окружења. Развој капацитета услуга као и свих укључених социјалних актера кроз континуирано унапређење услуге Промоција концепта социјалне инклузије кроз планиране и осмишљене акције усмерене ка локалној заједници.

Циљна група: Услуга је намењена деци и младим са интелектуалним тешкоћама **II и III степена подршке**¹ деци и младима до 26 година старости.

Капацитет услуге је 20 корисника, смештај корисника се обезбеђује кроз стандардни пријем корисника. Свим корисницима је обезбеђена квалитетна услуга, коју пружалац услуге обезбеђује својим капацитетима како у погледу простора, тако и у погледу броја запослених који реализују све програмске активности у складу са потребама корисника и утврђеним степеном подршке. Лицима са поремећајем из аутистичног спектра, због своје

---

¹ Подршка I степена – значи да корисник није способан да се самостално брине о себи и укључи у активности дневног живота у заједници, због чега му је потребно физичко присуство и континуирана помоћ другог лица. Подршка II степена - значи да корисник може да брине о себи и да се укључи у активности дневног живота у заједници уз физичко присуство и помоћ другог лица. Подршка III степена - значи да корисник може да брине о себи и да се укључи у активности дневног живота у заједници, али му је услед недовољно развијених знања и вештина потребан надзор и подршка другог лица. Подршка IV степена - значи да корисник самостално, односно уз подсећање, може да обавља све животне активности.

специфичности пружамо искључиво индивидуални облик рада који је прилагођен њиховим капацитетима и могућностима као и интересовањима.

Активности:

13. подршка у изградњи и одржавању позитивних односа са децом и одраслима;
14. организовање радно – окупационих активности;
15. развој комуникационих вештина;
16. развој вештина за препознавање и решавање проблема;
17. развој вештина и знања потребних за живот у заједници;
18. развој вештина самозаштите;
19. рехабилитационе и терапијске активности;
20. организовање пригодних културно – забавних садржаја;
21. организовање слободног времен корисника;
22. организовање рекреативних активности.

6.1. ГОДИШЊИ ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЈЕДИНИЦЕ ДНЕВНИ БОРАВАКЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА

У овом делу биће приказано шта обухвата свака од активности у непосредном раду кроз индивидуални и/или групни са корисницима у зависности од циљне групе.

1. Подршка у изградњи и одржавању позитивних односа са одраслима и децом

Циљ подршке је социјализација корисника, групна интеракција и интеграција. Социјализација деце и младих са интелектуалним тешкоћама се остварује у условима заједничког живљења и међусобне интеракције са другим корисницима и особљем унутар групе. Степен социјализације зависи од врсте подршке, индивидуалних могућности

развоја психофизичких функција, резултата рехабилитационих мера, стимулације и заинтересованости породице и непосредне уже и шире друштвене заједнице. Социјализација и адаптација у *радној јединици дневни боравак за децу и младе* са интелектуалним тешкоћама подразумева следеће: место појединца у групи и у дневном боравку; играње и дружење са другим корисницима; навикавање на устаљени режим рада у дневном боравку; групна интеракција – остваривање интеракције корисника и васпитача у групи, као и међусобно корисника; одлагање материјала и играчака на своје место након завршених активности; навикавање на промене у редоследу обављања активности у току радног дана.

2. Организовање радно – окупационих активности, односно едукативних активности, које подстичу развој нових знања и вештина

Свака активност, која развија радне навике и подстиче стицање нових знања и вештина, има васпитну вредност. Радно – окупационим активностима се стичу радне навике, заинтересованост за рад, истрајност, одговорност, знање, умешност и вештина за обављање једноставних радњи. Истовремено се развија моторика и побољшава координација покрета. Свака едукативна активност позитивно делује психофизички развој и понашање корисника. Као и свака мануелна активност, тај рад мора бити усмерен, индивидуално дозиран и планиран. Квалитет и квантитет производа нису циљ активности, они могу бити резултат целокупног развоја корисника. Примарни циљ окупационе терапије је позитиван утицај на целокупну личност корисника и њихових социјалних односа у средини у којој живе. Свака радна активност подразумева скуп психо–физичких активности које су унапред индивидуализоване тј. прилагођене способностима и интересовању корисника.

Радно – окупациона терапија има за циљ подизање степена самосталности корисника, усвајање нових вештина, развијање креативности и бољу организацију времена у боравку и ван њега. Овакав вид терапије мотивише кориснике да се креативно изразе, а самим тим задовоље социјалне и емоционалне потребе.

Радни терапеут врши индивидуалну процену корисника кроз одређену врсту интервјуа и задатака. Радно – окупациона терапија се изводи кроз одређене радионице, а индивидуалну процену корисника врши радни терапеут кроз интервјуе и задатке.

У оквиру радне окупације **организују се следеће секције:**

Драмско – литерарна секција – у оквиру ове секције се учи и интерпретирају научени текстови, рецитације, правилно и изражајно читање и писање литаралних састава. Ове активности имају благотворан ефекат накраткорочно и дугорочно памћење, правилније вербално изражавање, као и побољшавање графо – моторичких способности.

Ликовна секција омогућава корисницима да своје унутрашње жеље као и поимањесвета испоље кроз разна ликовна средства и технике.

Музичка секција је усмерена ка развијању интересовањаи вештина у области основног музичког и ритмичког изражавања. Подразумева разноврсни програм слушања музике, праћење такта, индивидуалног или групног певања. Поред ових реализује се и учење једноставних игара и народних кола уз музику, што за циљ има оплемењивање музичког доживљаја деце и младих и са интелектуалним тешкоћама у развоју.

У оквиру радне окупације организују се **следеће радионице:**

Радионица народне радиности: ткачка, кројачка радионица и радионица веза.

Ткачка радионица: Садржаји рада: мотање вунице, припрема ручних рамова за ткање (сновање основе), провлачење потке, чворовање вуницом (по шеми); Средства за рад: рам са ексерима, канап, разнобојна вуница, крпиче, пластичне кесе; Производи: подметачи, тканице и торбице.

Кројење и шивење: Сечење маказама по мери и по линији, вежбе са иглом на разним материјалима, фирцање и спајање. Вез: пуним, петљастим, гобленским и бодом оплетуше. Средства за рад: панама, плиш, чоја, платно, вуница, ламирани и др. конач, папир, картон, разне врсте игала; Производи: столњаци, подметачи, јастучнице, зидне слике, вежене честитке.

Радионица филца (израда предмета од чешљане вуне), која развија креативност, истрајност и посвећеност раду. Средства за рад: вуна, специјалне игле за суво филцовање,

тврди сунђер, сапун, вода, пластична подлога за рад, електрични бокал за воду.
Производи: ручно рађени украси и играчке.

Радионица за ликовно изражавање – радионица обухвата различите врсте ликовних техника (витраж, уље на платну, колаж, бојење таканине...) у којој се реализују различити програми уз примену широког спектра ликовних техника:

Цртеж – обичном оловком, бојење – дрвеним, воштаним, акварел и уљаним бојама, као и бојама за свилу и стакло, колаж, мозаик, израда украсних и употребних предмета од природног материјала. Производи: зидне слике (уље на платну, витраж), цртежи, уникатне ешарпе. Осим што постичу креативност, ликовне активности развијају и визуелно – моторну координацију и фину моторику. Тематске целине бирају радни терапеути према годишњим добима и актуелним празницима, као и интересовањима корисника.

Радионица папирнате галантерије која производи украсне кутије, кесе за флаше, честитке. Садржаји рада: мерење, обележавање, сечење, савијање (на пола, у спиралу и у виду хармонике), спајање рупица иглом и концем, зумбање картона, облагање картона папиром у боји, лепљење, укоричавање, постављање ручки; Средства за рад: папир у боји, картон, украсно платно, селотејп, лепак, конач (glicer), траке за ручке, калуп за папирне кесе, шило, зумба, игла за вез; Производи: украсне кесе за флаше, украсне корпице, честитке и зидне слике техникама колажа, квилинга и веза.

Радионица пластичног обликовања у којој се производе најразличитији предмети који могу наћи своју примену у свакодневном животу. Средства за рад: пластелин, глина, глинамол.

Еколошка радионица (одржавање и декорација радних просторија, баштовански радови: одржавање травњака, живе ограде, цвећа..) Средства за рад: вода, наменски производи за одржавање простора, земља, баштенски алат (маказе за орезивање, косилица, лопата, грабуља, мотика, ашов, метле, колица).

Кулинарска радионица као најкориснија особама са сметњама у развоју, јер им омогућава занимљив начин савладају свакодневне животне вештине. Постоје многе активности које се могу радити у кухињи са овом популацијом, а које могу бити изузетно

стимулативне за њихов развој. Кулинарска радионица се одвија у наменски одређеном простору и опремљена је потребним апаратима за припрему хране и напитака.

3. Развој комуникационих вештина

Комуникација представља основу за усвајање језика и развој говора, интелектуални развој, учење и социјализацију. Деца и млади са интелектуалним тешкоћама већином имају неке поремећаје говора и језика (дислалију, алалију, лоше изговарање слова, врскање, дисграфију, дисортографију). Некада је дневни боравак прва заједница у коју деца долазе из породица. Онда је примарни циљ разумевање једноставних налога и њихово извршавање, односно рад на невербалној комуникацији (рецептивни говор). Често је корисницима пажња краткотрајна и дифузна, а памћење је изразито механичко. Вокабулар је оскудан и недовољно развијен, те су неопходна дужа и честа понављања, показивања и упућивања.

Развој комуникационих вештина има више циљева: омогућава корисницима разумевање говора других, као и јасније усмено и писано изражавање; разумевање појмова на нивоу искуства; оптимални ниво социјализације корисника у оквиру њихових говорних и језичких могућности; овладавање језичким фразима из свакодневног живота, које имају вредност комуникације, опажања и остваривања социјалних веза; писани говор, код корисника код којих постоји потенцијал за развој графомоторичких способности; исправљање говорних сметњи, као допуна логопедском раду, чиме се истовремено спречава пропадање вокабулара; оспособљавање корисника за разумевање писаних текстова, филмова, позоришних представа, медија.

Рад на развоју комуникационих вештина поразумева:

Рецептивни говор, односно: рад на развоју невербалне комуникације (разумевање мимике, геста, погледа, гримасе, додира, вокализације); слушање говора, разумевање информација и адекватно понашање корисника (извршавање радње, показивање слика,

узимање и давање предмета); разумевање и извршавање једноставних налога и радњи (разумевање свакодневних животних ситуација); разумевање временског следа догађаја; разумевање и извршавање неколико налога у низу; дискриминација шумова и звукова из свакодневног живота (киша, ветар, гласови људи); визуелно и акустичко опажање – слушање радио програма, гледање филмова и ТВ програма.

Експресивни говор, односно: вежбање доње вилице, вокализација; имитативни говор, имитација геста; богаћење речника – показивање и именовање различитих појмова са сличица или слика у књигама; именовање и показивање предмета у просторији и ван ње; усвајање стереотипних израза „изволи“, „хвала“, „добар дан“ и сл. (корисници који могу да говоре); богаћење речника изразима из свакодневног живота; усмено изражавање – разговарање са одраслом особом, другим дететом или неколико особа (изражавање својих потреба, жеља, вођење разговора), разговор путем телефона, меморисање рецитација, интерпретација добијених информација.

Рад на развоју комуникационих способности подразумева и учење за рад на рачунару.

4. Развој вештина за препознавање и решавање проблема

Основни циљ је усвајање когнитивних вештина које су потребне за учење као што су: пажња, меморија, мишљење, говор и језик. Ове вештине омогућавају корисницима да разумеју различите информације и односе у спољашњем свету, што представља основ за сва даља учења у животу. Развој когнитивних способности доприноси богаћењу искуства, бољем опажању, схватању основних појмова количина, величина, облика, и бољем сналажењу у простору и времену.

Активности које се реализују: препознавање и именовање предмета (боја, облик, величина); процењивање постојаног објекта, утврдити да ли за корисника предмет постоји и онда када је ван његовог видног поља; постављање предмета у простору; кретање предмета (вертикално, хоризонтално, по косини, кружно кретање); пролажење предмета кроз други предмет, стављање једног предмета у други предмет, стављање једног

предмета поред другог и испод другог; просторни ред, серијација и класификација; спонтана игра предметима различитих облика; препознавање геометријских облика (круг, квадрат, правоугаоник, троугао); постављање предмета – хоризонтални и вертикални низови; појам пара (пар ципела, рукавица, придруживање); постојаност предмета (мотивисати корисника да трага за предметом који скривамо); кореспонденција „идентичних парова“ – стављање сличица на исту такву сличицу; кореспонденција „калуп – облик“ (круг, троугао, правоугаоник, квадрат).

Задаци: подстицање радозналости за предмете, појаве, догађаје, људе и њихова занимања; развијање вештина за сналажење у различитим ситуацијама; овладавање вештином игре (дељење играчака, чекање на ред у игри); развијање вештине решавања проблема (решавање сукоба или доношење одлука у одређеној ситуацији); усвајање општих појмова који се односе на објекат, простор, узрочност; развијање елементарних појмова који се односе на количине, величине, облике, мере, положај у простору и просторне односе два или више објеката; развијање основних логичких појмова који ће допринети сналажењу корисника у простору и време.

5. Развој вештина и знања потребних за живот у заједници

Када су у питању особе са интелектуалним потешкоћама стално је присутан проблем изопштености из различитих видова друштвених дешавања. Социјализација је сложени процес изградње личности, што подразумева прогресивно смањивање нагонских потреба, социјално оплемењивање, као и развијање способности за прилагођавање друштву. Представља процес учења правила и обичаја неког друштва и уско је повезана са васпитањем. Социјалне вештине се уче у условима заједничког живљења и међусобне интеракције и комуникације корисника са другим људима у окружењу. Социјалне вештине подразумевају:

- Учење и развијање особина и навика неопходних за групни живот и рад у мањим заједницама (вештине у комуникацији, склапање и неговање пријатељског односа, подстицање солидарности);

- Развијање свести о себи и вредновање своје личности (свест корисника може бити користан члан друштва);
- Разумевање и извршавање једноставних налога васпитача у смислу усвајања навика учтивог понашања (поздрављање познатих лица свакодневно, поздрављање непознатих особа – упознавање, дочекивање гостију и посетилаца; примање или давање поклона, комплимената, саучешћа, честитања; разговор телефоном; нуђење или прихватање позива за излазак у шетњу, биоскоп, позориште...) и указивање на учтиве и неучтиве начине изражавања (елиминисање псовки и других непристројних израза);
- Емоционално прилагођавање у животним ситуацијама (развијање правилног односа према друговима и другарицама, понашање у веселим ситуацијама, понашање и реаговање у фрустрационим ситуацијама, развијање осећаја одговорности за своје поступке);
- Формирање свести о елементарним нормама друштвено – моралног понашања (испуњавање обећања, одржавање поверења, чување тајни и сл.), елиминисање непристојног понашања у разним ситуацијама (оговарање, непристојна радозналост, бучно понашање, плување на јавном месту, млатарање рукама и сл.);
- Подстицање социјалне иницијативе (научити кориснике да затраже обавештење од непознатих лица на непознатим местима, да се снађу у ресторану или посластричари приликом наруџбине и плаћања, да знају да се обрате полицајцу ако се изгубе, или ако им је потребна помоћ, да знају своје личне податке и да их дају надлежнима);
- Руковање новцем и куповина (располагање наградом или џепарцем, обављање ситне куповине за потребе домаћинства).

Социјализација на ужем плану одвија се у самом боравку на практичним примерима и у датим ситуацијама. На ширем плану одвија се ван боравка и то на разним местима и у разним ситуацијама: едукативни и рекреативни излети, продајне изложбе, спортска и друга такмичења, учешће на инклузивним манифестацијама, посете биоскопу, позоришту и другим представама, сналажење у саобраћају – коришћење пешачког прелаза, аутобуса. На овај начин корисницима се пружа више самопоуздања и сигурности за срећнији и садржајнији живот у заједници.

Степен остварене социјализације зависи како од очуваних интелектуалних и вербалних могућности самог корисника, тако и заинтересованости средине да помогне у том процесу.

6. Развој вештина за самозаштиту

Ова област рада је у раду са најмлађом популацијом примарна, јер за циљ има усвајање и развијање основних **животних** вештина, који ће им омогућити већи степен самосталности, а самим тим и социјалне инклузије. Самопослуживање и самозаштита се у раду са децом и младима односи на усвајање хигијенских навика, исхрану и бригу о својој одећи и обући. То ће се посебно форсирати кроз перманентан рад са корисницима, због важности хигијене.

Усвајање хигијенских навика: контрола сфинктера, самостална употреба тоалета; осамостаљивање у коришћењу хигијенског прибора, прању и брисању руку, употреби марамнице за нос; упознавање са основним појмовима хигијене: прљаво, чисто, мокро, суво; упознавање са општим опасностима (врела вода, ватра, оштар предмет).

Исхрана: самопослуживање за столом – правилно седење за столом; правилна употреба прибора за јело; самостално конзумирање хране и самостална употреба чаше; осамостаљивање у постављању и распремању стола.

Брига о одећи: навикавање на самостално облачење и свлачење одеће и обуће; закопчавање дугмади и рајфешлуса; самостално одлагање ствари у ормарић; сређивање ормарића; чешљање косе – самостално и испред огледала. Сви послови и задаци морају бити врло једноставни, јасни и конкретни.

У свакој активности са децом и младима посебно се наглашава сфера безбедности у смислу: стварања навика културног понашања; навикавања деце и младих на заједнички рад са вршњацима и учешће у групним активностима; основна упутства за безбедно кретање улицом; правилног коришћења оштрих предмета – есцајг; осамостаљивања за коришћење електричних уређаја.

7. Рехабилитационе и терапијске активности

Рехабилитација особа са интелектуалним тешкоћама је врло захтевна и комплексна и подразумева поступке који укључују третмане дефектолога, логопеда, психолога и професора физичког васпитања. Третмани дефектолога, логопеда, психолога и професора физичког васпитања спроводе се у простору који је предвиђен за ту намену (логопедски кабинет, кабинет за индивидуални дефектолошки третман, кабинет за психолога, простор за релаксацију и рекреацију). Адекватан индивидуални дефектолошки третман помаже детету да ублажи или превазиђе одређени проблем. Развијањем постојећих потенцијала јачају се поједине способности, а адекватним приступом и третманом ублажавају или превазилазе постојеће препреке. Логопедски третман подразумева низ интервенција на стимулацију говорно – језилког развоја (рецептивног говора – развој значења речи и експресивног говора – развој речи) и социо – емоционалног развоја (заједничка пажња, игра, интересовање за друге). Психолог примењује психолошке тестове и скале у циљу процене актуелног нивоа функционисања, утврђивање снага и слабости, предлаже терапијске интервенције. Применом психотерапијских техника ради на социо-емоционалном развоју. Овај рад укључују и родитеље, односно целу породицу, као контекст у коме се дете или млада особа развија. Стимулација развоја психомоторике је база за развој осталих вештина и способности.

Покрет представља полугу преко које се остварују прве тежње детета ка свету и преко које дете делује на свет. Истовремено ти покрети представљају и прву шему искуства о себи у свету и о свету који нас окружује. Покретом се побуђују, понављају и дограђују сензомоторна искуства и психомоторни развој. Физичке вежбе помажу да се отпусти вишак енергије и да се повећа усмерена активност и снага, развије фокус и концентracија, и успостави опуштеност и добар осећај у телу. Укључивање у групну физичку активност помаже у развијању доживљаја припадности групи. Све рехабилитационе и терапеутске услуге се пружају или организују на начин дефинисан у индивидуалном плану услуга, прилагођеном очуваним способностима сваког корисника понаособ. Оне се организују и кроз групне и образовне, рекреативне активности према слободном избору. Циљеви

рехабилитацијских поступака: ублажавање или отклањање специфичних тешкоћа или поремећаја у једној или више области сензомоторног и психомоторног развоја; развој моторичких вештина и спретности при кретању, координација покрета; обнављање искуства о себи, себи и у односу на друге, као и себи у односу на простор и време; богаћење сензомоторичких искустава, релаксација.

8. Организовање пригодних културно – забавних садржаја

Основни циљеви културно – забавних садржаја су: ширење знања и искуства и подстицање мотивације код корисника; превенција осећања усамљености и изолованости; развијање осећања пријатности, задовољства и личне вредности; задовољавање потребе за сугурношћу и прихватањем; развијање способности да се прихвати и поднесе привремени неуспех; отклањање тензије, развијање естетских и моралних вредности, развијање комуникације као вида активне социјализације.

Културно – забавни садржаји обухватају следеће активности: прославе рођендана корисника, обележавање и прослава значајних датума (Дан установе, Дан инвалида, 8. март, Нова година...); присуствовање уметничким или културним догађајима (бископске и позоришне представе, изложбе...); организовање ликовних радионица – у сарадњи са хуманитарним организацијама, одлазак у шетње, обилазак града и посете историјских знаменитости (парк Бубањ, Тврђава, Чаир, музеј, библиотека..); заједничко дружење у угоститељским објектима (кафићи, посластичаре, ресторани...); дружење са корисницима других установа (геронтолошки центар, дневни боравци, инвалидска удружења, школе...); посета и учествовање на изложбама ручних радова, организовање изложби (хуманитарних, аукцијских и продајних).

9. Организовање слободног времена у складу са потребама и интересовањима корисника

Циљеви организовања слободног времена: правилно коришћење и планирање слободног времена; унапређење квалитета друштвеног живота; задовољавање социјалних и емоционалних потреба корисника, социјализација корисника. Избор активности се врши на основу интересовања корисника, а уз надзор васпитача, и подразумева: играње друштвених игара; одмарање и дружење после ручка уз кафу; прелиставање илустрованих часописа; бављење хобијем; уређење и декорација радних просторија и хола; гледање културно – забавног и спортског ТВ програма; слушања одабране музике; изражавање кроз покрет (плес).

10. Рекреативне активности (излети, спортске активности)

Рекреативне активности подразумевају излете и рекреативне боравке ван места становања, а све у циљу постизања вишег нивоа самосталности и социјалне интеграције деце и младих. Тиме се подстиче привремено одвајање од родитеља и прилагођавање на нове животне ситуације, групни живот и рад, самостлно старање о себи, побољшање здравља и позитиван утицај на емоционални живот. Део активности подразумева и програм физичких активности, које спроводи професор физичког васпитања. Рекреација обухвата следеће активности: унапред планиране одласке деце и младих ван простора дневног боравка, са циљем стицања вештина сналажења у простору и социјалном окружењу; игре у природи у складу са годишњим добима, једнодневни излети – посете историјским местима или природним знаменитостима; вишедневни рекреативни боравак (уз посебан програм рекреативног рада), спортске активности: фудбал, кошарка, пливање, стони – тенис, куглање и др. (у сарадњи са проф. физ. васпитања).

6.2. ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА РАДНИКА ОЈ Дневни боравак за децу и младе са интелектуалним тешкоћама

У наредној години као и до сада радиће се на праћењу научних достигнућа у раду са корисницима, кроз организовање, али и учествовање на научним скуповима, радионицама у циљу обезбеђивања што квалитетније услуге. С тим у вези, наредне године планирамо да учествујемо на следећим обукама:

1. Стручни скуп „Октобарски сусрети“ које организује ЦСР у Нишу у сарадњи са Комором социјалне заштите;
2. Програм обуке стручних радника из области „Подршка деци и младима“ из каталога акредитованих програма обуке Републичког завода за социјалну заштиту;
3. Стручни скуп „Конгрес психолога“;
4. Стручни скуп „Дани дефектолога“.

Стручно усавршавање је значајно јер, између осталог омогућава: оспособљавање запосленог за различите професионалне улоге; оспособљавање за самостално планирање, реализовање и вредновање рада; оспособљавање за иницирање различитих активности у васпитно образовном контексту; активније учешће у унапређивању образовно – васпитног рада; развијање отворености према новом учењу; активно учествовање у процесу целоживотног учења.

Руководилац услуге

Дипл. психолог Ана Аврамовић

7. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ДНЕВНИ БОРАВАК ЗА ОДРАСЛА ЛИЦА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА

Сврха услуге дневног боравка састоји се у унапређењу квалитета живота корисника, у властитој социјалној средини кроз одржање и развијање социјалних, психолошких и физичких функција и вештина, како би се у што већој мери оспособили за самосталан живот.

Општи циљ: Унапређење квалитета живота одраслих са интелектуалним тешкоћама, особа са аутистичним спектром и њихових породица као и сензибилисање локалне заједнице за разумевање, прихватање и стварање једнаке шансе за све грађане у Нишу.

Посебни циљеви: Развој услуге која доприноси укључивању особа са инвалидитетом у свакодневни живот заједнице, развој њихових капацитета и већој самосталности. Пружање подршке породицама које имају дете са сметњама како би одржали породично јединство и квалитет породичног окружења. Развој капацитета услуга као и свих укључених социјалних актера кроз континуирано унапређење услуге Промоција концепта социјалне инклузије кроз планиране и осмишљене акције усмерене ка локалној заједници.

Циљна група: Услуга је намењена одраслим лицима са интелектуалним тешкоћама **II и III степена подршке**² одраслим лицима од 26 година до 65 година старости.

Капацитет услуге је 35 корисника, смештај корисника се обезбеђује кроз стандардни пријем корисника. Свим корисницима је обезбеђена квалитетна услуга, коју пружалац услуге обезбеђује својим капацитетима како у погледу простора, тако и у погледу броја запослених који реализују све програмске активности у складу са потребама корисника и утврђеним степеном подршке. Лицима са поремећајем из аутистичног спектра, због своје специфичности пружамо искључиво индивидуални облик рада који је прилагођен њиховим капацитетима и могућностима као и интересовањима.

² Подршка I степена – значи да корисник није способан да се самостално брине о себи и укључи у активности дневног живота у заједници, због чега му је потребно физичко присуство и континуирана помоћ другог лица. Подршка II степена - значи да корисник може да брине о себи и да се укључи у активности дневног живота у заједници уз физичко присуство и помоћ другог лица. Подршка III степена - значи да корисник може да брине о себи и да се укључи у активности дневног живота у заједници, али му је услед недовољно развијених знања и вештина потребан надзор и подршка другог лица. Подршка IV степена - значи да корисник самостално, односно уз подсећање, може да обавља све животне активности.

Активности:

8. подршка у изградњи и одржавању позитивних односа са децом и одраслима;
9. организовање радно – окупационих активности;
10. развој комуникационих вештина;
11. развој вештина за препознавање и решавање проблема;
12. развој вештина и знања потребних за живот у заједници;
13. развој вештина самозаштите;
14. рехабилитационе и терапијске активности;
15. организовање пригодних културно – забавних садржаја;
16. организовање слободног времен корисника;
17. организовање рекреативних активности.

7.1. ГОДИШЊИ ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЈЕДИНИЦЕ ДНЕВНИ БОРАВАК ЗА ОДРАСЛА ЛИЦА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА

У овом делу биће приказано шта обухвата свака од активности у непосредном раду кроз индивидуални и/или групни са корисницима у зависности од циљне групе.

1. Подршка у изградњи и одржавању позитивних односа са одраслима

Подршка у изградњи и одржавању позитивних односа са одраслима има за циљ социјализацију и интеграцију корисника.

Социјализација особа са интелектуалним тешкоћама у развоју има својих специфичности који се односе на врсту и степен подршке. Она се остварује у условима заједничког живљења и међусобне интеракције са другим корисницима и стручним радницима, стручним сарадницима и сарадницима.

Степен социјализације зависи од степена подршке, могућности развоја психичких функција, резултата рехабилитационих мера, стимулације и заинтересованости средине (породице, Центра, радне средине).

Социјализација у *радној јединици дневни боравак* за одрасла лица са *интелектуалним тешкоћама* подразумева прогресивно смањивање нагонских и других егоистичких тенденција, њихово социјално оплемењивање као и развијање способности за прилагођавање у друштву. Представља процес учења правила и обичаја неког друштва и тесно је повезана са васпитањем.

Задаци социјализације се базирају на развијању: самосталности; унутрашње контроле; позитивне слике о себи; особина и навика неопходних за групни живот; елементарне дисциплине и одговорности; елементарних навика културног понашања; радозналости и стваралаштва.

2. Организовање радно – окупационих активности, односно едукативних активности, које подстичу развој нових знања и вештина

Радна окупација има васпитну вредност, јер са разним подстицајима развијају радне навике, љубав према раду, истрајност, одговорност, знање, умешност и вештина за обављање једноставних радњи. Кроз ове активности се развија моторика, побољшава координација покрета, увежбавањем појединих операција ствара се сазнање и искуство које доприноси развоју мишљења. Дакле, радна – окупација благотворно делује на целокупни психофизички статус и понашање корисника, а све то доприноси бржој социјалној интеграцији. Квалитет и квантитет рада није примарни циљ, он је само резултат свеукупног развоја наших корисника. Као и свака мануелна активност, тај рад мора бити усмерен, индивидуално дозиран и планиран. Примарни циљ радне терапије је позитиван утицај на све аспекте личности корисника и њихових социјалних односа са средином у којој живе. Радна терапија подразумева скуп психо – физичких активности које се спроводе на основу способности и интересовања корисника.

Циљ радне терапије је подизање нивоа самосталности корисника, стимулацију креативног изражавања, усвајање нових вештина и квалитетна организација времена корисника унутар Центра као и ван њега. Овакав вид терапије подстиче и мотивише кориснике да искажу своју креативност, а самим тим емоционално и социјално задовоље своје потребе. Активности које се спроводе делују позитивно на усвајање и унапређење менталног, интелектуалног и психо – физичког стања корисника.

Радни терапеут врши индивидуалну процену корисника кроз одређену врсту интервјуа и задатака. Радна терапија се изводи кроз одређене секције и радионице.

У оквиру радне окупације организују се следеће **секције**:

- **Драмско – литерарна секција** – у оквиру ове секције корисници раде на меморисању и интерпретирању научених текстова, рецитације, краће драмске текстове, правилно и изражајно читање и писање литералних састава. Ове активности позитивно утичу на побољшање опсега краткорочног и дугорочног памћења на квалитетнијем и правилнијем вербалном изражавању, односно побољшавању графо – моторичких способности.
- **Ликовна секција** је усмерена ка развијању способности и интересовања корисника да разним ликовним средствима и техникама спонтано изражава оно што зна, жели или осећа у свету који га окружује.
- **Музичка секција** је усмерена ка развијању интересовања, способности и вештина у области елементарног музичког и ритмичког изражавања, а реализује се кроз разноврсни програм слушања музике, индивидуалног или групног певања. Поред ових реализује се и учење једноставних игара и народних кола уз музику што за циљ има оплемењивање музичког доживљаја одраслих лица са интелектуалним тешкоћама у њиховом раду или рекреацији.

У оквиру радне окупације организују се следеће **радионице**:

- **Радионица народне радиности** у оквиру које се ради ткачка радионица (чворовање, ткање на раму и ткање на разбоју), кројачка радионица и радионица

веза. Чворовање – таписерија по шеми. Средства за рад: рам са ексерима, канап, вуница, крпице, кожице... Производи: зидне таписерије, украсне јастучнице, подне простирке. **Ткање на раму** – Садржаји рада: мотање вунице, припрема ручних рамова за ткање (сновање основе), провлачење потке, чворовање вуницом (по шеми); Средства за рад: рам са ексерима, канап, разнобојна вуница, крпице, кожице пластичне кесе; Производи: подметачи, тканице, торбице, зидне таписерије... **Ткање на разбоју** (израда текстила ручним ткањем). Садржаји рада: припрема материјала за ткање (мотање вунице на клупко, чунак, сновалку), сноввање разбоја, обука у ткању разним техникама (преплетаји: платно, рипс, кепер), завршна обрада тканог производа, чишћење разбоја и радног места; Средства за рад: разбој, сновалка, чунак, вуница, памучни конац и траке; Производи: крпарице, шал, пончо, миље... **Кројење и шивење**: сечење маказама по мери и по линији, уситњавање, превежбе и вежбе са иглом на разним материјалима, фирцање и спајање. **Вез**: пуним, петљастим, гобленским и бодом оплетуше. Средства за рад: панама, плиш, чоја, платно, вуница, ламирани и др. конац, папир, картон, разне врсте игала; Производи: столњаци, подметачи, јастучнице, зидне слике, вежене честитке.

- **Радионица филца** (за израду предмета од чешљане вуне), која развија креативност, истрајност и посвећеност у раду, а доприноси очувању традиционалних вредности. Средства за рад: вуна, специјалне игле за суво филцовање, тврди сунђер, сапун, вода, пластична подлога за рад, електрични бокал за воду. Производи: честитке, тродимензионални украси, предмети употребне вредности.
- **Радионица за ликовно изражавање** у оквиру које се примењују различите врсте ликовних техника (витраж, уље на платну, колаж, бојење таканине...) У овој радионици се реализују различити програми уз примену широког спектра ликовних техника: цртеж – обичном оловком, бојење – дрвеним, воштаним, акварел и уљаним бојама, као и бојама за свилу и стакло, колаж, мозаик, израда украсних и употребних предмета од природног материјала.

Специфичност радионице је израда цртежа, зидних слика (уље на платну, витраж), уникатних ешарпи и уметнина од предмета и плодова из флоре. Ове активности подстичу фину моторику и развијају креативност. Ангажују се корисници различитог нивоа функционисања. Програм рада састоји се из тематских целина усклађених са годишњим добима, календаром празника и субјективним доживљајима, као и рад по слободном избору.

- **Радионица папирнате галантерије** која производи украсне кутије, кесе за флаше, честитке (декупаж, колаж, квиллинг и техника веза), мапе за рачуне, украсне корпице... Садржаји рада: мерење, обележавање, сечење, савијање (на пола, у спиралу и у виду хармонике), спајање рупица иглом и концем, зумбање картона, облагање картона папиром у боји, лепљење, укоричавање, постављање ручки; Средства за рад: папир у боји, картон, украсно платно, селотејп, лепак, конач (glicer), траке за ручке, калуп за папирне кесе, шило, зумба, игла за вез; Производи: украсне кесе за флаше и друго, мапе за рачуне, украсне корпице, честитке и зидне слике техникама колажа, квиллинга и веза.
- **Радионица пластичног обликовања** у којој се производе најразличитији предмети који могу наћи своју примену у свакодневном животу. Средства за рад: пластелин, глина, глинамол, ДАС маса.
- **Еколошка радионица** (повољно утиче на: физичко стање и телесно функционисање, когнитивно функционисање, емоционално стање и социјално функционисање). Активности се односе на одржавање и декорација радних просторија, баштовански радови: одржавање травњака, живе ограде, цвећа. Средства за рад: вода, наменски производи за одржавање простора, земља, баштенски алат (маказе за резивање, косилица, лопата, грабуља, мотика, ашов, метле, колица).
- **Кулинарска радионица** (где се особама са интелектуалним тешкоћама омогућава да на лак и занимљив начин савладају свакодневне животне вештине).

Особе са интелектуалним тешкоћама су презаштићене у породици – родитељи или немају довољно времена, или се плаше да их ангажују у кухињским пословима. Самим тим њихова интеграција у природно окружење је отежана, околина их тешко прихвата, многи родитељи се стиде своје деце. Постоје многе активности које се могу радити у кухињи са овом популацијом, а које могу бити изузетно стимулативне за њихов развој. У кулинарској радионици се корисницима омогућава да на лак и занимљив начин савладају свакодневне животне вештине. Кулинарска радионица се одвија у наменски одређеном простору и опремљена је потребним апаратима за припрему топлих напитака, салата и једноставних колача.

3. Развој комуникационих вештина

Комуникација је темељ и потпора усвајању језика и развоју говора, нужна је за интелектуални развој, учење и социјализацију, а говор је само једно од средстава које користимо за комуникацију. Већина наших корисника има поремећај говора и језика.

Код ових особа пажња је дифузна и краткотрајна, памћење је изразито механичко, речник недовољно развијен и оскудан, социјална зрелост знатно умањена, тешко се сналазе у новим ситуацијама, па су неопходна дужа и честа понављања, показивања и упућивања.

Кроз развој комуникационих вештина поставили смо следеће циљеве и задатке: оспособити кориснике за разумевање говора других и за правилније, јасније и лепше усмено и писано изражавање; омогућити разумевање појмова на нивоу искуства, због успешнијег успостављања веза са друштвеном средином; остварити највиши ниво социјализације у оквиру њима доступних говорних и језичких могућности; развијати говоре сложеније стереотипне целине, које имају вредност комуникације, опажања и остваривања елементарних социјалних навика; у завршној фази развијати писани говор, који се реално своди на сасвим кратке устаљене облике речника битног за елементарно сналажење у социјалној средини; спречити продубљивање поремећаја говора и језика,

омогућавањем развоја истих у оквиру потенцијала са којим располаже сваки корисника; доприносити корекцији говорних сметњи, чиме се логопедски рад употпуњује, с обзиром да се у оквиру активности развоја и говора, наведени јавља само као принцип рада; уводити кориснике у разумевање писаних текстова, филмова, позоришних представа, радио и тв програма.

У оквиру овог васпитног подручја обрађује се и утврђује елементарно читање и писање, рачунање, познавање појмова квалитета и природне и друштвене средине, све у корелацији са програмом социјалног развоја и радом на компјутеру.

Основни циљ подразумева схватање говора, запамћивање речи и језичке структуре и формирање унутрашњег говора и језичког мишљења. Други циљ је развој говора који служи комуникацији на социјалном плану (спроводе га васпитачи путем разних вежби и слободног говорног изражавања, у корелацији са осталим подручјима). У том смислу треба их уводити и у разумевање писаних текстова (да прочита и схвати смисао најчешћих опомена, наредби, забрана идр. обавештења и да се понаша у складу са тим информацијама). Визуелно и акустичко опажање: посматрање позоришних представа, краћих филмова и других РТВ емисија; вежбе употребе разних језичких облика: именице, заменице, придеви, глаголска времена;

Усмено изражавање: разговарање са одраслом особом, другим дететом, или групом особа (изражавање својих потреба и идеја, вођење разговора...), употреба телефона и вођење разговора, опис предмета, појава и догађаја, меморисање песмица, читање и препричавање, разумевање писаних информација;

Писано изражавање: преписивање, писање по диктату, писање писама и адресирање; поуке о језику: употреба великог слова и знакова интерпункције; слободне активности: учешће у пригодним приредбама и прославама, драмске и рецитаторске активности, квиз игре, игре „покажи шта знаш“.

4. Развој вештина за препознавање и решавање проблема

Основни циљ је усвајање когнитивних вештина које су потребне за учење као што су: пажња, меморија, мишљење, говор и језик. Ове вештине су веома битне јер омогућавају корисницима да обрађују различите информације, да их анализирају, прате, пореде, као и да разумеју узрочно – последичне везе. Развој ових вештина су основ за сва даља учења у животу.

Адекватном стимулацијом и тренингом треба подстицати когнитивни потенцијал како би се развијале способности које доприносе богаћењу искуства, бољем опажању, схватању основних појмова количина, величина, облика, и бољем сналажењу.

Основни циљ је усвајање што већег броја појмова о квалитету односа између предмета у природи и непосредном окружењу: препознавање и именовање предмета (боја, облик, величина); процењивање постојаног објекта, утврдити да ли за корисника предмет постоји и онда када је ван његовог видног поља; постављање предмета у простору; кретање предмета (вертикално, хоризонтално, по косини, кружно кретање, кретање помоћу подлоге...); пролажење предмета кроз други предмет, стављање једног предмета у други предмет, стављање једног предмета поред другог и испод другог; просторни ред; спонтана игра предметима различитих облика; препознавање геометријских облика (круг, квадрат, правоугаоник, троугао); постављање предмета – хоризонтални и вертикални низови; појам пара (пар ципела, рукавица, придруживање); постојаност предмета (мотивисати корисника да трага за предметом који скривамо); кореспонденција „идентичних парова“ – стављање сличица на исту такву сличицу; кореспонденција „калуп – облик“ (круг, троугао, правоугаоник, квадрат); просторне и временске релације.

Задаци: проширивање искуства о себи, друштву и природи која га окружује, стицање основних знања о појавама; подстицање радозналости за предмете, појаве, догађаје, људе и њихова занимања; развијање вештина које ће помоћи како да се понаша у различитим ситуацијама; развијати вештине игре (дељење играчака, чекање на ред у игри);

развијање вештине решавања проблема (решавање сукоба или доношење одлука у одређеној ситуацији); развијање – изграђивање општих појмова који се односе на објекат, простор, узрочност; развијање елементарних појмова који се односе на количине, величине, облике, мере, положај у простору и просторне односе два или више објеката; развијање елементарног речника математичко – логичких појмова повезаних са сналажењем корисника у простору и времену, за квантитативне и квалитативне односе, облике.

5. Развој вештина и знања потребних за живот у заједници

Када су у питању особе са интелектуалним потешкоћама стално је присутан проблем изопштености из различитих видова друштвених дешавања. Социјализација је сложени процес изградње личности, што подразумева прогресивно смањивање нагонских и других егоистичких тенденција, њихово социјално оплемењивање, као и развијање способности за прилагођавање друштву. Представља процес учења правила и обичаја неког друштва и тесно је повезан са васпитањем. Социјалне вештине омогућавају интеракцију и комуникацију са другим људима у датом социјалном окружењу.

Социјалне вештине обухватају: учење и развијање особина и навика неопходних за групни живот, рад и сарадњу у мањим заједницама (вештине комуницирања, склапање и неговање пријатељства, осећај солидарности); развијање свести о себи и вредновање своје личности (развијање сазнања да може бити користан члан друштва); усвајање навика учтивог понашања (поздрављање познатих лица свакодневно, поздрављање непознатих особа – упознавање, дочекивање гостију и посетилаца; примање или давање поклона, комплимената, саучешћа, честитања; разговор телефоном; нуђење или прихватање позива за излазак у шетњу, биоскоп, позориште, на утакмце...) и указивање на учтиве и неучтиве начине изражавања (елиминисање псовки и других непристројних израза); емоционално прилагођавање у животним ситуацијама (развијање осећања одговорности за своје поступке, развијање правилног односа према друговима и

супротног полу, понашање у веселим ситуацијама, понашање и реаговање у фрустрационим ситуацијама); формирање свести о елементарним нормама друштвено – моралног понашања – схватање значења неких моралних појмова и односа (испуњавање обећања, одржавање поверења, чување тајни...), елиминисање непристојног понашања у разним ситуацијама (оговарање, непристојна радозналост, бучно понашање, пљувале на јавном месту, млатарање рукама и слично), спремност да се одигра улога посредника код вршњака, који су у свађи или препирци, спремност и способност да се у адекватним ситуацијама упуту критика, прекор или осуда, због понашања у оправданим случајевима или ситуацијама; подстицање социјалне иницијативе (научити их да затраже обавештење од непознатих лица на непознатим местима, да се снађе у ресторану или посластричари приликом наруџбине и плаћања, да зна да се обрати полицајцу ако се изгуби, или ако му је потребна помоћ, да зна своје личне податке и да их да надлежнима, ако је описмењен да зна да адресира писмо); руковање новцем и куповина (располагање наградом или депарцем, обављање ситне куповине за потребе домаћинства, куповање предмета за личну употребу, упознавање са поштанским услугама).

Социјализација на ужем плану одвија се у самом боравку на практичним примерима и у датим ситуацијама. На ширем плану одвија се ван боравка и то на разним местима и у разним ситуацијама: едукативни и рекреативни излети, продајне изложбе, спортска и друга такмичења, учешће на инклузивним манифестацијама, посете биоскопу, позоришту и другим представама, сналажење у саобраћају – коришћење пешачког прелаза, аутобуса ...

На овај начин корисницима се пружа више самопоуздања и сигурности за срећнији и садржајнији живот у заједници.

6. Развој вештина за самозаштиту

Задаци у овој области, за одрасле кориснике су развијање вештина, радних навика, оспособљавање за поједине корисне послове који могу бити на нивоу извесне

професионалне одговорности, старање о менталном здрављу, умешности, бризи о себи као методу социјализације, очување вештина самопослуживања.

Сви послови и задаци морају бити врло једноставни, јасни и конкретни. У свакој активности и увежбавању вештина, са одраслим корисницима посебно се наглашава сфера безбедности у смислу: развијање навика културног понашања, навикавање одраслих на заједнички рад са осталим корисницима и учешће у групним активностима; основна упутства за безбедно кретање улицом; правилног коришћења оштрих предмета – есцајг и самостално коришћење електричних уређаја;

7. Рехабилитационе и терапијске активности

Рехабилитација особа са интелектуалним тешкоћама је врло захтевна и комплексна и подразумева поступке који укључују третмане дефектолога, логопеда, психолога и професора физичког васпитања.

Третмани дефектолога, логопеда, психолога и професора физичког васпитања спроводе се у простору који је предвиђен за ту намену (логопедски кабинет, кабинет за индивидуални дефектолошки третман, кабинет за психолога, простор за релаксацију и рекреацију). Адекватан дефектолошки третман помаже кориснику да ублажи или превазиђе одређени проблем. Развијањем постојећих потенцијала јачају се поједине способности, а адекватним приступом и третманом ублажавају или превазилазе постојеће препреке. Логопедски третман подразумева низ интервенција на стимулацију говорно – језилког развоја (рецептивног говора – развој значења речи и експресивног говора – развој речи) и социо – емоционалног развоја (заједничка пажња, игра, интересовање за друге),

Психолог примењује психолошке тестове и скале у циљу процене актуелног нивоа функционисања, утврђивање снага и слабости, предлаже терапијске интервенције. Применом психотерапијских техника ради на социо – емоционалном развоју. Овај рад укључују и родитеље/старатеље, односно целу породицу, као контекст у коме се корисник развија.

Стимулација развоја моторике је база за развој осталих вештина и способности. Физичке вежбе помажу да се отпусти вишак енергије и да се повећа усмерена активност и снага, развије фокус и концентрација, и успостави опуштено и добро осећање у телу. Укључивање у групну физичку активност помаже у развијању доживљаја припадности групи и основних социјалних вештина.

Све рехабилитационе и терапеутске услуге се пружају или организују на начин дефинисан у индивидуалном плану услуга. Оне се организују и кроз групне и образовне, рекреативне и радне активности укључује и према слободном избору.

Циљеви рехабилитацијских поступака: отклањање или ублажавање специфичних тешкоћа или поремећаја у једној или више области сензомоторног и психофизичког развоја; развој моторичких вештина и спретности при кретању, координирање покрета; обнављање искуства о себи, себи и односу на простор и време и у односу на друге; богаћење сензомоторичких искустава, релаксација.

8. Организовање пригодних културно – забавних садржаја

Културно – забавни садржаји обухватају следеће активности: прославе рођендана корисника, обележавања и прослава значајних датума (Дан установе, Дан инвалида, 8. март, Нова година...); присуствовање уметничким или културним догађајима (бископске и позоришне представе, изложбе...); организовање ликовних радионица – у сарадњи са хуманитарним организацијама; одлазак у шетње, обилазак града и посете историјских знаменитости (парк Бубањ, Тврђава, Чаир...); заједничко дружење у објектима угоститељских услуга (кафеи, посластичаре, ресторани...); дружење са корисницима других социјалних установа (геронтолошки центар, дневни боравци, инвалидска удружења); посета и учествовање на изложбама ручних радова; организовање хуманитарних, аукцијских и продајних изложби.

Кроз заједничку сарадњу са друштвеном заједницом корисници се интегришу и стичу здравије релације у друштву. Тиме се код корисника: шире знања и искуства и подстиче мотивација; превентивно делује на развој осећања усамљености и изолованости; развија осећање пријатности, задовољства и личне вредности; задовољавају потребе за сигурношћу, прихватањем, самопоштовањем; развија способност да се прихвати и поднесе повремену неуспех; отклањају елементарне тензије; утиче на развој позитивних моралних и естетских вредности; унапређује комуникација, као један од путева активне социјализације.

9. Организовање слободног времена у складу са потребама и интересовањима корисника

Циљеви овог подручја рада су: правилно коришћење и планирање слободног времена; побољшање квалитета друштвеног живота; задовољавање социјалних и емоционалних потреба корисника; рад на социјализацији.

У овом подручју рада корисницима дајемо прилику за активности по слободном избору, као што су: одмарање и дружење после ручка уз кафу; прелиставање илустрованих и других часописа; друштвене игре у пару и групи; бављење хобијем; уређење и декорација радних просторија и хола; гледање културно – забавног и спортског ТВ програма; слушања одабране музике; изражавање кроз покрет (плес).

10. Рекреативне активности (излети, спортске активности)

Део активности поклапа се са програмом физичких активности, које спроводи професор физичког васпитања, у сали за физичко и справама на отвореном. Рекреација обухвата следеће активности: планирани одласци групе ван простора дневног боравка, са циљем стицања вештина сналажења у простору и природном социјалном окружењу; игре у природи, у складу са годишњим добима; једнодневни излети – учествовање у туристичким

активностима (посете историјским местима или природним лепотама); вишедневни рекреативни боравак ван места становања у циљу социјализације и интеграције наших корисника (подстичемо одвајање корисника од родитеља, њихово прилагођавање на нову средину или ситуације, групни живот и рад, старање о себи самима, побољшање здравља и позитиван утицај на њихово емоционално стање); спортске активности: фудбал, кошарка, пливање, стони – тенис, куглање и др. (у сарадњи са проф. физ. васпитања); друго (зависно од индивидуалних потреба корисника и постојећих ресурса у окружењу).

7.2. План стручног усавршавања радника ОЈ Дневни боравак за одрасла лица са интелектуалним тешкоћама у развоју

У наредној години као и до сада радиће се на праћењу научних достигнућа у раду са корисницима, кроз организовање, али и учествовање на научним скуповима, радионицама у циљу обезбеђивања што квалитетније услуге. С тим у вези, наредне године планирамо да учествујемо на следећим обукама:

1. Стручни скуп „Октобарски сусрети“ које организује ЦСР у Нишу у сарадњи са Комором социјалне заштите;
2. Стручни скуп „Дани дефектолога“.

Програми сталног стручног усавршавања се остварују кроз:

1. Акредитоване програме;
2. Стручни скупови: конгрес; сусрети и дани; конференција; саветовање; сипозијум; округли сто; трибина;
3. Стручна и студијска путовања.

ЦЕНТАР ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

„МАРА“ НИШ

18000 НИШ, УЛ. СЕСТРЕ БАКОВИЋ Б.Б. ТЕЛЕФОНИ 018-4291-972 И 4516-580

Добро испланираним стручним усавршавањем повећава се мотивација за рад, освешћује се процес рада, усавршавање се усмерава у жељеном правцу и обезбеђује систематичност и ефикасност стручног усавршавања.

Руководилац услуге
Дипл. дефектолог Марина Миланов

8. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ОДРАСЛА И СТАРА ЛИЦА

Сврха смештаја: у прихватилиште је задовољавање основних животних потреба појединца или породице који се налазе у стању социјалне потребе, а који су процењени са III и IV степеном подршке.

Општи циљ услуге: у прихватилишту односи се на: обезбеђивање услова за продуктиван живот корисника/це; очување и унапређење здравља корисника/це; омогућавање наставка ранијих активности корисника/це; развијање и/или очувања потенцијала корисника/це; очувања веза корисника/це са породицом и другим њима значајним лицима.

Посебни циљеви: услуга је усмерена ка процени потреба за другим услугама и започињању процеса помоћи кориснику за успостављање стабилног породичног или независног живота, превазилажење кризне ситуације и одрживих решења у будућности. Услуга је усмерена на успостављање осећања сигурности као основе за даљи напредак и оснаживање корисника, ради подизања њихове способности за безбедан живот и укључивање у заједницу.

Циљна група: услуга Прихватилиште за одрасла и стара лица подразумева привремени смештај (до 6 месеци) одраслих (од навршених 26 до навршених 65 година) и старијих лица (више од 65 година старости) затечених у скитњи, просјачењу, бескућницима, егзистенцијално угроженим лицима, лицима са подручја других општина/градова без средстава за основне животне потребе до враћања у место пребивалишта/боравишта и особама којима је из других разлога неопходан смештај.

Капацитет услуге је 15 корисника. Смештајем у прихватилиште кориснику/ци се обезбеђује краткотрајан смештај и осигурава безбедност, изналагање одрживих решења за кризне ситуације, задовољавање њених/његових основних потреба и приступ другим услугама. Смештај корисника у прихватилиште обезбеђује се кроз: стандардни и ургентни пријем корисника.

Програмске активности се реализују у складу са спецификацијом услуге прописане Правилником о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, а у складу са корисничком групом којој је услуга намењена.

Активности услуге прихватилишта реализују се у складу са сврхом услуге, карактеристикама корисничке групе, капацитетима корисника, индивидуалним планом и у складу са проценом потреба корисника.

Програмске активности прецизно су дефинисане у већ поменутом Правилнику о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите. У складу са њим све активности су предвиђене и програмским активностима које се реализују у ОЈ Прихватилиште за одрасла и стара лица при Центру за пружање услуга социјалне заштите „Мара“ Ниш. Услуге смештаја остварују се кроз програмске активности, којима се у складу са проценом потреба корисника, обезбеђује:

- 1) **Задовољавање основних животних потреба и осигурање безбедног и пријатног окружења.** Активности помоћи и подршке усмерене ка задовољавању основних потреба и осигурања безбедног и пријатног окружења корисника, реализује *здравствена служба* у складу са проценом потреба корисника обухватају и подразумева следеће: обезбеђивање исхране у складу са здравственим потребама корисника; помоћ при облачењу и пресвлачењу; помоћ при храњењу; помоћ при обављању личне хигијене (туширање и купање); помоћ при кретању; помоћ при бријању и шишању; помоћ при обављању физиолошких потреба; помоћ при одржавању хигијене кревета и простора: набавку одеће и обуће примерене узрасту и временским приликама; обезбеђивање довољно простора и опреме који кориснику омогућавају приватност; чишћење заједничких просторија, соба и припадајућих санитарних просторија; помоћ приликом одржавања простора у којем бораве и старања о личним стварима; давање прописане терапије; санирање и нега мањих повреда; контрола виталних функција; по потреби пратња корисника приликом одласка код лекара или до других потребних служби ван установе;

- 2) **Развој и очување потенцијала корисника/це – активности усмерене ка развијању и очувању потенцијала корисника/це**, као и припреми за одржив независан живот, реализује *стручна служба*, у складу са сврхом смештаја, карактеристикама корисничке групе, капацитетима корисника, индивидуалним планом и у складу са проценом потреба корисника обухватају појединачне и групне приступе ради: подршке у одржавању контакта са биолошком породицом и другим лицима значајним за корисника; подршке у изградњи и одржавању позитивних односа са службеним лицима и другим корисницима; развој социјалних вештина; развоја вештина за препознавање и решавање проблема; развоја комуникационих вештина; развоја вештина за самозаштиту; развоја вештина и знања потребних за живот и рад изван институција; помоћи у учвршћивању стечених знања и вештина; организовање радно – окупационих активности; организовање слободног времена у складу са потребама и интересовањима корисника; организовање културно – забавних садржаја у складу са интересовањима, жељама и способностима корисника у установи и изван ње;
- 3) **Правна подршка** – Активности правне подршке и усмеравања, такође реализује *стручна служба*, у складу са проценом потреба и обухватају: утврђивање идентитета корисника; иницирање утврђивања и решавања грађанско – правног статуса корисника; обезбеђивање доступности правне помоћи и подршке у складу са потребама корисника; обезбеђивање комуникације корисника страних држављана са дипломатско конзуларним представништвима; друге послове правне подршке и усмеравања у складу са посебним прописом.
- 4) **Подршка при школовању и запошљавању – активности усмерене на подршку при школовању и запошљавању** такође реализује *стручна служба*, у складу са капацитетима и проценом корисника, обухватају: помоћ у започињању и наставку школовања; помоћ у тражењу прилика за запошљавање унутар заједнице; подстицање и подршка у почетним данима новог запослења.

8.1. ГОДИШЊИ ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ОЈ ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ОДРАСЛА И СТАРА ЛИЦА

У овом делу биће приказано шта обухвата свака од активности у непосредном раду са корисницима и на који начин је пружалац услуге обезбеђује.

- **Активности усмерене на задовољавању основних животних потреба**

Активности које су обухваћене у раду са корисницима, односе се на:

- 1. Обезбеђивање исхране у складу са здравственим потребама корисника** – корисницима се обезбеђује исхрана: три obroka и две ужине. Пружалац услуге је за услугу обезбеђивање obroka закључио Уговор о пословно – техничкој сарадњи са предшколском установом ПУ „Пчелица“.
- 2. Помоћ при облачењу и пресвлачењу** – сви корисници имају обавезу да одржавају личну хигијену и да се пресвлаче у складу са тим. Неговатељи помажу корисницима којима је потребна помоћ при пресвлачењу ујутро, увече, пре и после туширања и у току дана, када се гардероба упрља.
- 3. Помоћ при храњењу** – услугу храњења пружају неговатељи, на основу индивидуалног плана оним корисницима којима је потребна помоћ. **Забрањено је** храњење корисника од стране сродника и других лица, а донета храна се мора пријавити надлежној сестри у смени или неговатељу у циљу одржања безбедности. **Дозвољено је** уношење вакумираних и упакованих намирница уз рачун о обављеној куповини истих.
- 4. Помоћ при обављању личне хигијене (туширање и купање)** – сви корисници имају доступне услове за одржавање личне хигијене и у обавези су да редовно одржавају личну хигијену.

Особе које не могу самостално да одржавају хигијену, неговатељ је у обавези да помогне при умивању, одржавању хигијене усне дупље, при прању косе и неге ноктију на рукама и ногама.

Помоћ при туширању се пружа особама којима је утврђен ризик од пада или повреда.

5. **Помоћ при кретању** – услугу пружају неговатељи у циљу безбедности особама које се отежано крећу и обезбеђује им се адекватно помагало.
6. **Помоћ при бријању и шишању** – свим корисницима је омогућено шишање једном месечно – самостално посећују фризерски салон. Уколико постоји здравствени ризик, кориснику се предлаже шишање на кратку фризуру (појава вашљивости, дуготрајно сушење косе после прања и сл.). Корисници који не могу самостално да се обрију помоћ им пружају сарадници.
7. **Помоћ при обављању физиолошких потреба** – услугу пружају неговатељи. Корисници којима је потребна помоћ у обављању физиолошких потреба, неговатељи их одводе до тоалета.
8. **Помоћ при одржавању хигијене кревета и простора:** услугу пружају неговатељи по упутствима: за поступање са чистим рубљем; за поступање са прљавим рубљем и о употреби заштитне опреме.
9. **Набавку одеће и обуће примерене узрасту и временским приликама** – корисници који имају сроднике, у обавези су да обезбеде прикладну гардеробу, а уколико их немају обавештава се водитељ случаја који обезбеђује гардеробу, евентуално и Прихватилиште уколико поседује у складишту адекватну гардеробу.
10. **Обезбеђивање довољно простора и опреме који кориснику омогућавају приватност** – установа обезбеђује простор у складу са структуралним стандардима.

- 11. Чишћење заједничких просторија, соба и припадајућих санитарних просторија** – услугу пружају сараднице. Чишћење просторија у којима бораве корисници и санитарних просторија се обавља више пута у току дана, по потреби. Подови су од материјала који су неклизајући и погодни за употребу средстава за дезинфекцију.
- 12. Помоћи приликом одржавања простора у којем бораве и старања о личним стварима** – за све кориснике је обезбеђена помоћ или подршка у одржавању простора и личним стварима.
- 13. Давање прописане терапије** – услугу пружа лекар или медицинска сестра по процедури организовања и спровођења давања оралне и локалне терапије (по извештају лекара специјалисте или изабраног лекара).
- 14. Санирање и нега мањих повреда** – услугу пружа лекар или медицинска сестра по процедури о посебним мерама осигурања безбедности корисника.
- 15. Контрола виталних функција** – (крвни притисак, телесна температура, ниво шећера у крви, рађење ЕКГ – а по потреби, уношење и избацивање течности и сл.) Услугу пружа лекар и медицинска сестра по процедурама: обављања првог здравственог прегледа; обављања контролног прегледа; позивања хитне помоћи, одласци до апотеке за подизање редовне прописане терапије за кориснике у циљу вршења контроле подизања исте; примопредаје смене.
- 16. По потреби пратња корисника приликом одласка код лекара или до других потребних служби ван установе** – према утврђеном протоколу о сарадњи са другим службама, Прихватилиште није у обавези да обезбеђује превоз корисника до лекара и у циљу вршења специјалистичких прегледа, већ обавештава водитеља случаја који реализује превоз, а евентуалну пратњу обезбеђује медицинска служба Прихватилишта.

- **Активности усмерене ка развијању и очувању потенцијала корисника**

Услугу пружа Стручна служба Прихватилишта. Активности усмерене ка развијању и очувању потенцијала корисника, као и припреми за одржив независан живот, реализују се у складу са сврхом смештаја, карактеристикама корисничке групе, капацитетима корисника, индивидуалним планом и у складу са проценом потреба корисника обухватају појединачне и групне приступе ради:

- 1. Подршке у одржавању контакта са биолошком породицом и другим лицима значајним за корисника:** телефонски разговори и посете.
- 2. Подршке у изградњи и одржавању позитивних односа са службеним лицима и другим корисницима:** сарадња са особљем Прихватилишта – узајамно поштовање, извршавање налога, развијање односа поверења искрености, поштовање договора; сарадња са лекарима специјалистима – искреност, давање истинитих података; сарадња са Министарством унутрашњих послова – Полицијском управом Ниш – пружање свих информација, давање докумената по потреби, поштовање службеника полиције; сарадња са Националном службом за запошљавање у циљу проналаска адекватног запошљења у складу са капацитетом и образовањем корисника; сарадња са Центром за социјални рад Ниш, у циљу најбољег интереса корисника; одржавање добрих међуљудских односа и социјално одговорног понашања са осталим корисницима.
- 3. Развој социјалних вештина реализује се кроз:** успостављање, неговање и развијање односа са другима (пријатељство, сараднички однос, однос међу генерацијама и однос у самом Прихватилишту); разумевање других људи, њихових намера и поступака, различитих међуљудских и социјалних односа и образаца социјалног понашања; развијање толеранције према разликама у мишљењима, ставовима, особинама, навикама, изгледу, укусима, потребама; развој специфичних вештина за усвајање самоконтроле, смањење агресивности, уочавање сопствене агресивности и утицај ка њеној промени.

- 4. Развоја вештина за препознавање и решавање проблема:** поспешивање адекватног понашања (како се поздрављамо, разговарамо са другим корисницима, на који начин се дружимо са њима, помажемо им, решавање ситуација у којима се нађемо, разговор о њима ...); зашто долази до конфликта, како га избећи и како се понашати у конфликтним ситуацијама (без свађе, остати смирен, бити спреман на извињење...); решавање конфликта (разговор о конфликту, како се осећају у конфликту, примена технике медијације, контрола импулсивности применом технике релаксације, подржавање позитивних и мирољубивих решења од стране самих корисника).
- 5. Развоја комуникационих вештина:** Комуникација у складу са социјалном ситуацијом: јасно исказивање својих потреба, уважавање саговорника; развијање културе комуникације, слушање саговорника док говори; тражење и нуђење помоћи; упознавање са другима; иницирање конверзације; говор у складу са темом конверзације. Прагматски одговарајућа комуникација: познавање нијанси у комуникацији – вербалне и невербалне; одржавање конверзације; дистанца у комуникацији; изражавање осећања; изражавање жалби – притужби; препознавање осећања других.
- 6. Развоја вештина за самозаштиту обухвата:** развој компетенција самозаштите у смислу: самоконтроле, избергавању ризичних ситуација – проблематичног окружења и друштва, поштовању смерница и правила, размишљања пре деловања, савлађивања јаких емоција, јасног разумевања сопственог понашања и његовог утицаја на друге; стварање веза са другима и стицање социјалних вештина за стабилно функционисање (усмеравање на позитивне интеракције са окружењем, поштовање сопствене личности али и других, усмеравање ка позитивним активностима – спорт, музика и др., изградња здравих емотивних односа са особама које му одговарају за дружење); вођење бриге о здрављу; коришћење новца: одговорно трошење новца, чување новца.

- 7. Развоја вештина и знања потребних за живот и рад изван институције:** охрабривање потенцијала и оснаживање личности и разбијање предрасуда (ко сам ја и како се осећам, ја као посебна личност, јачање самопоштовања, сазнања, толеранција верске, националне припадности, припадност култури, учење различитости и толеранцији...); јачање социјализације и интеграције кроз: учествовање у спортским активностима (правила различитих спортских игара, спортско понашање, прихватање пораза...); организовање посета културно – уметничким догађајима (посете музију, галерији, позоришту, биоскопу, концерту и др.); упућивања на сарадњу са Центром за социјални рад
- 8. Помоћи у учвршћивању стечених знања и вештина:** усавршавање већ развијених знања, вештина, радних навика, ставова и вредности које оспособљавају корисника да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе; програмске активности допуштају извесну диференцијацију корисника, јер се везују за њихова интересовања, предзнања, склоности, специфичне потребе и у већини случајева треба да подразумевају самостални избор између понуђених тема и активности.
- 9. Организовање радно – окупационих активности:** радна окупација је област која благотворно делује на целокупни психофизички статус и понашање корисника. Квалитет и квантитет рад није примарни циљ, он је резултат свеукупног развоја корисника. Радном окупацијом се подстичу радне навике, истрајност, одговорност, умешност и вештина за обављање једноставних радњи. Кроз активности које се спроводе у оквиру радне окупације формира се вештине и навике потребне за радни процес, развија се самосталност, истрајност и тачност. Кроз радну окупацију корисници се упознају са различитим материјалима и техникама рада. Кроз радну окупацију организују се следеће **радионице: креативне радионице** (цртање и бојење разним техникама, декупаж, колаж, оригами, пластично обликовање...); **радионице**

народне радиности (вез, хеклање, плетење, ткање...); еколошке радионице и (одржавање дворишта, брига о цвећу, уређивање и аранжирање просторија у Прихватилишту) и **спортске радионице** (шах, пикадо). Креативност је веома сложена способност која подстиче стваралаштво. Свака особа поседује креативне способности које се разликују: у степену креативности; у сфери. Кроз разне технике осликавања и моделирања од различитих материјала, потенцира се развој креативности. Различитим уметничким техникама, развијају се и унапређују потенцијали корисника. Корисници се усмеравају ка самосталности, уредности и истрајности у раду. Учествовањем у креативним активностима, корисници примарно развијају осећање задовољства, а потом и унапређују самоприхватање јер добијају материјалне продукте својих вештина и ангажовања.

10. **Организовање слободног времена у складу са потребама и интересовањима корисника:** одмарање и дружење после ручка уз кафу; прелиставање илустрованих и др. часописа; друштвене игре у пару и групи; бављење хобијем; уређење и декорација радних просторија и хола; гледање културно – забавног и спортског ТВ програма; слушања одабране музике – изражавање кроз покрет (плес).
11. **Организовање културно – забавних садржаја у складу са интересовањима, жељама и способностима корисника у установи и изван ње:** кроз културно забавне активности развијају се веома значајне социјалне вештине. У времену предвиђеним за ове активности могу се понудити различити садржаји: играње друштвених игара, изражавање кроз плес и игру, такмичарске игре... битно је да се корисници забављају те им због тога треба организовати обележавање рођендана, значајних датума, празника и сл. Осим тога корисницима треба омогућити шетње и квалитетно време проведено на свежем ваздуху. Могући циљеви културно – забавних активности: превентивно деловање на развој осећања усамљености и изолованости; правилно коришћење слободног времена; побољшање квалитета друштвеног живота; задовољавање социјалних

и емоционалних потреба; усвајање групних норми и развој осећања припадности; развијање способности одлучивања у једноставним животним ситуацијама; развијање способности да се прихвати и поднесе повремену неуспех.

- **Активности усмерене ка остваривању права на правну подршку**

Ове активности односе се на: утврђивање идентитета корисника; сарадњу са Министарством унутрашњих послова – Полицијском управом Ниша у циљу утврђивања корисника пронађених у скитњи, на улици без личних докумената; обезбеђивање доступности правне помоћи и подршке; упућивање корисника на доступност бесплатне правне помоћи и подршке; обезбеђивање комуникације корисника страних држављана са дипломатско конзуларним представништвима; упућивање корисника на остваривање права из области социјалне заштите (ЈНСП, НСП, УНСП, ТНП), упућивање корисника на остваривање права из области здравствене заштите и друге послове правне подршке и усмеравања у складу са посебним прописом.

- **Активности усмерене ка пружању психосоцијалне подршке**

Психосоцијална подршка корисницима, члановима породице и сродницима подстиче позитивну интеракцију између њих. Важно је у раду са корисницима, породицом и сродницима да се процени потреба корисника и ресурси породице/сродника, уз уважавање особености и потреба корисника, јер из те процене можемо доћи до закључка који су ресурси доступни породици који би помогли у решавању и превазилажењу проблема.

План и програм рада током пружања психосоцијалне подршке се организује и реализује на основу потреба и могућности како корисника тако и њихових породица/сродника.

Циљеви саветодавног рада усклађују се са свакодневним потребама корисника и породице/сродника, сходно томе рад стручних радника обухвата следеће области:

1. **Рад са корисницима које односи на:** учешће у процени усвојених знања и вештина; рад у случају асоцијалних понашања и подстицање социјално прихватљивих образаца понашања; опсервација корисника (понашање корисника); рад са корисницима зависно од њиховог психо – физичког стања (степен подршке);
2. **Саветодавни рад са члановима породице/сродницима у циљу:** обезбеђивање емотивне и социјалне подршке породици/сродницима, подстицање и охрабривање чланова породице/сродника да наставе у учествовању решавања тешких ситуација; помоћи у проналажењу властитих система подршке, ресурси који су доступни породици/сродницима; процене снага породице; побољшања односа корисник – члан породице/сродник; помоћи при доношењу одлуке у најбољем интересу корисника; помоћ у побољшању социјалне функционалности, побољшање друштвеног живота колико то могућности дозвољавају; обавештавање члана породице/сродника о стању корисника. Рад са члановима породице/сродницима се обавља како путем телефонског разговора тако и приликом посете кориснику.
3. **Сарадња са стручним лицима других установа** (социјалних, здравствених, образовних) – ради се на побољшању међуинституционалне сарадње на нивоу локалне заједнице, ради унапређења квалитета живота наших корисника и њихових породица. Међусобна размена информација и заједничких циљева за добробит корисника и чланова породица.

- **Активности усмерене на подршку при школовању и запошљавању**

Ове активности односе се на: помоћ у тражењу прилика за запошљавање унутар заједнице; упућивање корисника на коришћење сајтова за запошљавање; упућивање

корисника на разноразне огласе за посао; подстицање и подршка у почетним данима новог запослења.

Руководилац услуге

Дипл. психолог Горица Цветковић

8.2. ДОКУМЕНТАЦИЈА ОЈ ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ОДРАСЛА И СТАРА ЛИЦА

У вези са својим радом и пословањем радници ОЈ Прихватилиште за одрасла и стара лица у обавези су да воде и чувају у законски предвиђеном року, следећу пословно техничку документацију:

Руководилац услуге:

Документација о корисницима обухвата редовно вођење евиденције о свим релевантим подацима и обухвата: Матичну књигу корисника; Досије корисника; Флукурацију корисника; Протокол о корисницима који су под старатељством; Индивидуални план подршке; Дневни извештај о раду; Интерну евалуацију о раду са корисницима;

Документација о запосленима у ОЈ обухвата: месечни план организовања процеса рада (распоред сменског рада); вођење евиденције о коришћењу годишњих одмора и боловања; месечни извештај организованог процеса рада (број радних сати сваког запосеног).

Стручна служба: Дневни извештај о раду; Месечни план рада; Месечни извештај о раду; Дневник рада стручних радника; Евалуацију о задовољству корисника пруженом услугом; Интерну евалуацију о раду са корисницима; периодичне извештаје о раду;

Здравствена служба: Дневни извештај о раду; Месечни план рада; Месечни извештај о раду; Здравствени картон и картотеку; Протокол болесника, Дневник рада здравствене службе; Дневних рада дежурних радника; Терапијску листу, периодичне извештаје о раду.

Остала интерна документација која је неопходна у вези организације рада установе у техничком смислу.

8.3. ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА РАДНИКА ОЈ ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ОДРАСЛА И СТАРА ЛИЦА

У наредној години као и до сада радиће се на праћењу научних достигнућа у раду са корисницима, кроз организовање, али и учествовање на научним скуповима, радионицама у циљу обезбеђивања што квалитетније услуге. С тим у вези, наредне године планирамо да учествујемо на следећим обукама, скуповима, округлим столовима, конференцијама:

1. Стручни скуп „Октрбарски сусрети“ коју организује Центар за социјални рад у Нишу у сарадњи са Комором социјалне заштите;
2. Програм обуке стручних радника/сарадника у социјалној заштити у области деменције, болести зависности, алкохолизам и преговарање са тешко сарадљивим корисницима коју организује Комора социјалне заштите.
3. Стручни скуп „Конгрес психолога“.
4. Друге стручне скупове у оквиру личног професионалног интересовања.

У циљу професионалног усавршавања у години за нама подржали смо потенцијал запослених и охрабрили их да стечена искуства уврсте у примере из праксе.

9. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ПРЕДАХ СМЕШТАЈ ЗА ДЕЦУ, МЛАДЕ И ОДРАСЛА ЛИЦА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА

Сврха услуге: услуга Предах смештај састоји се у унапређењу квалитета живота корисника, у властитој социјалној средини кроз одржање и развијање социјалних, психолошких и физичких функција и вештина, како би се у што већој мери оспособили за самосталан живот.

Основни циљ је обезбедити свим корисницима квалитетну услугу, коју пружалац услуге обезбеђује својим капацитетима како у погледу простора тако и у погледу броја запослених, који ће реализовати програмске активности у складу са потребама корисника и утврђеним степеном подршке.

Посебни циљ: Подршка унапређењу самосталног живота корисника, као и подршка породици у одржавању, побољшању квалитета њиховог живота, с циљем останка корисника у породици.

Циљна група: Услуга је намењена деци, младим и одраслим лицима са интелектуалним тешкоћама II и III степена подршке, деци и младима од 5 до 26 година старости и одраслим лицима – више од 26 година. Установа обезбеђује корисницима боравак сваког дана од понедељка до недеље у периоду од 00 – 24 часова. Корисницима је омогућен боравак 45 дана годишње, односно 20 дана у континуитету.

Активности услуге: Програмске активности прецизно су дефинисане у већ поменутом Правилнику о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите. У складу са њим све активности су предвиђене и програмским активностима које се реализују у ОЈ Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама у развоју. Услуге смештаја остварују се кроз програмске активности, којима се у складу са проценом потреба корисника, обезбеђује:

Задовољавање основних животних потреба и осигурање безбедног и пријатног окружења. Активности помоћи и подршке усмерене ка задовољавању основних потреба и осигурања безбедног и пријатног окружења корисника, реализује здравствена служба у складу са проценом потреба корисника обухватају и подразумевају следеће: 1. обезбеђивање исхране у складу са здравственим потребама корисника; 2. помоћ при облачењу и пресвлачењу; 3. помоћ при храњењу; 4. помоћ при обављању личне хигијене (туширање и купање); 5. помоћ при кретању; 6. помоћ при бријању и шишању; 7. помоћ при обављању физиолошких потреба; 8. помоћ при одржавању хигијене кревета и простора; 9. набавку одеће и обуће примерене узрасту и временским приликама; 10. обезбеђивање довољно простора и опреме који кориснику омогућавају приватност; 11. чишћење заједничких просторија, соба и припадајућих санитарних просторија; 12. помоћ приликом одржавања простора у којем бораве и старања о личним стварима; 13. давање прописане терапије; 14. санирање и нега мањих повреда; 15. контрола виталних функција; 16. по потреби пратња корисника приликом одласка код лекара или до других потребних служби ван установе.

Развој и очување потенцијала корисника/це – активности усмерене ка развијању и очувању потенцијала корисника/ца, као и припреми за одржив независан живот, реализује стручна служба, у складу са сврхом смештаја, карактеристикама корисничке групе, капацитетима корисника, индивидуалним планом и у складу са проценом потреба корисника обухватају појединачне и групне приступе ради: 1. подршке у одржавању контакта са биолошком породицом и другим лицима значајним за корисника; 2. подршке у изградњи и одржавању позитивних односа са службеним лицима и другим корисницима; 3. развој социјалних вештина; 4. развоја вештина за препознавање и решавање проблема; 5. развоја комуникационих вештина; 6. развоја вештина за самозаштиту; 7. развоја вештина и знања потребних за живот и рад изван институција; 8. помоћи у учвршћивању стечених знања и вештина; 9. организовање радно – окупационих активности; 10. организовање слободног времена у складу са потребама и интересовањима корисника; 11. организовање културно – забавних

садржаја у складу са интересовањима, жељама и способностима корисника у установи и изван ње.

Правна подршка – активности правне подршке и усмеравања, такође реализује стручна служба, у складу са проценом потреба и обухватају: 1. утврђивање идентитета корисника; 2. иницирање утврђивања и решавања грађанско – правног статуса корисника; 3. обезбеђивање доступности правне помоћи и подршке у складу са поребама корисника; 4. обезбеђивање комуникације корисника страних држављана са дипломатско конзуларним представништвима; 5. друге послове правне подршке и усмеравања у складу са посебним прописом.

Активности усмеране на пружању психосоцијалне подршке обухвата рад са корисницима, али и са члановим породице корисника. Садржај рада са корисницима односи се на: учешће у процени усвојених знања и вештина; рад у случају асоцијалних понашања и подстицање социјално прихватљивих образаца понашања; опсервација корисника (понашање корисника); рад са корисницима зависно од њиховог психо – физичког стања (степен подршке). Садржај рада са члановима породице корисника односи се на саветодавни у смислу: обезбеђивања емотивне и социјалне подршке породици/сродницима, подстицање и охрабривање чланова породице/сродника да наставе у учествовању решавања тенутних ситуација; помоћи у проналажењу властитих система подршке, ресурси који су доступни породици/сродницима; процене снага породице; помоћи при доношењу одлуке у најбољем интересу корисника; помоћ у побољшању социјалне функционалности, побољшање друштвеног живота колико то могућности дозвољавају; обавештавање члана породице/сродника о стању корисника; обављања интервјуа са родитељима;

Пружање подршке при школовању и запошљавању – активности се односе на пружање: помоћи у тражењу прилика за запошљавање унутар заједнице; подстицање на испољавање потенцијала у домену социјалног предузетништва.

9.1. ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА „ПРЕДАХ СМЕШТАЈ ЗА ДЕЦУ, МЛАДЕ И ОДРАСЛА ЛИЦА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА”

Предах намењен је деци, младима и одраслим лицима са сметњама у развоју од 5 до 65 година живота и то са:

- са интелектуалним тешкоћама и аутизмом;
- са вишеструким сметњама у развоју;
- са сензорним инвалидитетом;
- са физичким инвалидитетом.

Корисници су сходно нормативима из Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуге социјалне заштите Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (Службени гласник РС 42/2013, 89/2018, 73/2019) груписани у једну радну јединицу, на основу процењеног II или III степена подршке.

Услугу могу да користи сви из горе наведених категорија који имају пребивалиште на територији Града Ниша. Упутни орган је Центар за социјални рад. Услуга се пружа у наменски саграђеном објекту у коме истовремено може боравити највише 10 корисника.

Услуга Предах омогућава повремену негу корисника са интелектуалним сметњама у развоју и унапређује и развија вештине самосталног живота, доприноси могућности за укључивање у заједницу, као и за развијање, очување и унапређивање снага породице.

Корисницима ова услуга пружа позитивно и конструктивно искуство боравка изван породице. У исто време породици се обезбеђује слободно време за обављање других активности.

Активности услуге предах смештаја реализују се у складу са сврхом услуге, карактеристикама корисничке групе, капацитетима корисника, индивидуалним планом, у складу са проценом потреба корисника, обухватају следеће активности:

Активности подршке могу бити фокусиране на:

1. Развој вештина свакодневног живљења;
2. Развој социјалних вештина;
3. Подршка развоју говора и покрета;
4. Културно-забавне, рекреативне и спортске активности (у оквиру Центра и ван истог);
5. Радна окупација, кроз креативне радионице;
6. Рад на адаптацији корисника;
7. Активности правне подршке;
8. Активности при школовању и запошљавању;
9. Сарадња са родитељима.

Развој вештина свакодневног живљења.

Овладавање вештинама свакодневног живљења је један од приоритетнијих задатака које треба реализовати са корисницима, без обзира на степен подршке. Неке од активности у којима може бити подршка кориснику могу бити:

- одржавање личне потребна хигијене и животног простора;
- облачење и свлачење одеће и обуће;
- узимање оброка;
- коришћење прибора за јело;
- припрема једноставнијих оброка;
- руковање кућним апаратима;

Задаци:

- учење, формирање и увежбавање навика и вештина којима се развија већа самосталност у погледу старања о себи и својим свакодневним потребама;
- учење, вежбање и усвајање навика личне хигијене, хигијене простора и околине;
- осамостаљивање у самопослуживању и послуживању других, у одржавању чистоће и уредности у одевању и личном изгледу;
- развијање навика културног понашања, навикавање на заједнички рад и сарадњу са вршњацима, учешће у групним активностима;
- основна упутства за безбедно кретање улицом;
- препознавање новчаница и вештина куповања.

Развој социјалних вештина:

Социјалне вештине нам помажу да будемо сналажљиви, спретни, способни, смели и воде нас кроз готово све ситуације у животу. Сматра се да дефицит у знању и резонувању код лица са интелектуалним тешкоћама, утиче на социјални развој кроз кашњење развоја позитивних социјалних вештина, које заузврат воде ка повлачењу и сиромашнијим односима са другима. Зато је потребно пружити подршку како би се те вештине побољшале.

Подршка развоју социјалних вештина треба пружити у:

- Понашање у контакту са другима;
- Вештине самоконтроле понашања;
- Самопотврђивање;
- Сарадња са другима;
- Познавање социјалних правила;
- Социјално прихватљиво понашање на јавном месту;
- Организација слободног времена;
- Тражење подршке;

Задаци:

- Стимулисати корисника за квалитетну интеракцију са другима;
- Развијање задовољавајућих комуникационих вештина;
- Развијање самопоуздања и слике о себи како би се избегло повлачење у себе и сиромашан однос са вршњацима;
- Разумевање мотива, осећања и поступака других људи.

Подршка развоју говора и покрета

Психомоторне вежбе су активности које су усмерене на развој опште моторике тела и говорних органа, развој аудитивне и визуелне перцепције, развој пажње, отклањање артикулационих поремећаја, схватање речи, формирање функционалних реченица...

Задаци:

- Отклањање или ублажавње специфичних тешкоћа или поремећаја у једној или више области сензомоторног и психофизичког развоја;
- Развој моторичких вештина и спретности при кретању;
- Обнављање искуства о себи, о себи у односу на простор и време и у односу на друге;
- Богаћење речника и развој језичке културе;
- Проширивање раније стеченог знања и стицање новог знања о себи и свом окружењу.

Културно – забавне, спортске и рекреативне активности

Кроз ове активности развијају се веома значајне социјалне вештине. У времену предвиђеним за ове активности могу се понудити различити садржаји: играње друштвених игара, изражавање кроз плес и игру, такмичарске игре битно је да се корисници забављају те им због тога треба организовати обележавање рођендана, значајних датума, празника и слично.

Осим тога корисницима треба омогућити шетње и квалитетно време проведено на свежем ваздуху, као и посете различитих културних, забавних и спортских догађаја и објеката.

Могући циљеви ових активности:

- превентивно деловање на развој осећања усамљености и изолованости;
- правилно коришћење слободног времена;
- побољшање квалитета друштвеног живота;
- задовољавање социјалних и емоционалних потреба;
- усвајање групних норми и развој осећања припадности;
- развијање способности одлучивања у једноставним животним ситуацијама;
- развијање способности да се прихвати и поднесе поврмени неуспех.

Радна окупација кроз креативне радионице

Радна окупација је област која благотворно делује на целокупни психофизички статус и понашње коридника. Квалитет и квантитет рад није примарни циљ, он је резултат свеукупног развоја корисника.

Радном окупацијом се подстичу радне навике, истрајност, одговорност, умешност и вештина за обављање једноставних радњи. Кроз активности које се спроводе у оквиру радне окупације развија се моторика, побољшава се координација покрета, формирају се вештине и навике потребне за радни процес, развија се самосталност, истрајност и тачност.

Кроз радну окупацију корисници се упознају се са различитим материјалима и техникама рада.

У оквиру радне окупације организују се следеће радионице:

- **Кулинарска радионица** (корисници на лак и занимљив начин савладавају свакодневне животне вештине);

- **Радионица папирните галантерије и пластичног обликовања**

(кроз ове две радионице корисници различитим техникама изражавања праве производе који оплемењују простор у којем корисници бораве и раде, а врло често се ти производи презентују широј јавности);

- **Еколошка радионица** (одржавање и декорација радних просторија, баштовански радови: одржавање травњака, живе ограде, цвећа...).

Креативност је веома сложена способност која подстиче стваралаштво. Креативне активности су прилагођене узрасту и развојном нивоу, а садрже елементе музичког и ликовног изражавања. Ова два подручја перцепције – аудитивне и визуелне, пружају богат спектар тема за учење најразлотијих садржаја који могу имати вишеструке циљеве – едукативне, корективне, креативне, примењене. Музички развој подразумева развијање љубави и интересовања за музику, доприноси очувању и развоју естетских осећаја, као и моралних особина. Кроз разне технике осликавања и моделирања од различитих материјала, потенцира се развој креативности и осећања за лепог.

Различитим уметничким техникама, развијају се и унапређују потенцијали корисника. Корисници се усмеравају ка самосталности, уредности и истрајности у раду. Учествовањем у креативним активностима, корисници примарно развијају осећање задовољства, а потом и унапређују самоприхватање јер добијају материјалне продукте својих вештина и ангажовања.

Рад на адаптацији корисника

Овај рад подразумева социјализацију и интеграција у животну и радну средину и адаптацију на установу, односно подразумева следеће:

- психолошку адаптацију – редукују психопатолошких феноменаи симптоматологије;
- социјалну адаптацију – санацију поремећених односа и асоцијалног понашања;
- педагошку адаптаацију – неговање стечених навика, усвајање нових и њихово свакодневно упражњавање;

-друштвено – рекреативну адаптацију односно адаптацију на пасивне и активне облике рекреације и забаве;

-радну адаптацију односно сагледавање радних способности: концентрације, истрајности, техничке спретности, мотивације, заинтересованости и сл.

Активности правне подршке

Ове активности ће се пружати према процени и потребама корисника.

Активности при школовању и запошљавању

Ове активности ће се пружати према процени и потребама корисника.

Сарадња са родитељима - овај рад подразумева: интервју са родитељима и узимање основних анамнестичких података, обавештавање родитеља о психичком стању њиховог детета, о напредовањима или назадовањима у његовом развоју, о његовом општем менталном стању и статусу у току боравка у услуге Предах, упућивање родитеља на редовне лекарске контроле, а посебно оне корисника који имају психичке сметње.

Руководилац услуге

Психолог Споменка Радојевић

9.2. ДОКУМЕНТАЦИЈА ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА „ПРЕДАХ СМЕШТАЈ ЗА ДЕЦУ, МЛАДЕ И ОДРАСЛА ЛИЦА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА”

У вези са својим радом и пословањем радници ОЈ Предах смештај за децу, младе и одрасла лица са интелектуалним тешкоћама у развоју у обавези су да воде и чувају у законски предвиђеном року, следећу пословно техничку документацију:

1. Руководилац услуге:

Документација о корисницима обухвата редовно вођење евиденције о свим релевантим подацима и обухвата: Матичну књигу корисника; Досије корисника; Флукурацију корисника; Протокол о корисницима који су под старатељством; Индивидуални план подршке; Дневни извештај о раду; Интерну евалуацију о раду са корисницима;

Документација о запосленима у ОЈ обухвата: месечни план организовања процеса рада (распоред сменског рада); вођење евиденције о коришћењу годишњих одмора и боловања; месечни извештај организованог процеса рада (број радних сати сваког запосеног).

Стручна служба: Дневник рада; Дневни план рада; Месечни план рада, Месечни извештај о раду, периодичне извештаје о раду; интерну евалуацију о раду са корисницима;

Здравствена служба: здравствени картон, протокол болесника, дневник рада, терапијску свеску, дневни извештај о раду, месечне и периодичне извештаје о раду.

9.3. ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА РАДНИКА ОЈ ПРЕДАХ СМЕШТАЈ ЗА ДЕЦУ, МЛАДЕ И ОДРАСЛА ЛИЦА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ

У наредној години као и до сада радиће се на праћењу научних достигнућа у раду са корисницима, кроз организовање, али и учествовање на научним скуповима, радионицама у циљу обезбеђивања што квалитетније услуге. С тим у вези, наредне године планирамо да учествујемо на следећим обукама:

- Превенција синдрома сагоревања код професионалаца у социјалној заштити;
ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА – Општи циљ програма је да се ојачају капацитети запослених да на професионалан начин одговоре захтевима посла уз очување властитог менталног здравља.
- Рана психосоцијална стимулација деце са сметњама у развоју;
ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА – Развој мотивације професионалаца у социјалној заштити да препознају, подрже и/или изналазе нове облике подршке развоју деце са сметњама у развоју у институцијама социјалне заштите. Реализација принципа најбољег интереса за дете као основног концептуалног оквира у изграђивању односа васпитач – дете и дефинисању положаја детета у институцији.
- Програм основне обуке за рад са децом и особама са сметњама у развоју;
ЦИЉ ПРОГРАМА – Сензибилизација и едукација особља које ће стварати услове за живот у најмање рестриктивном окружењу особама са сметњама у развоју, а који су у сагласности са њиховим снагама, потенцијалима и потребама.
- Подизање капацитета професионалаца у раду са осетљивим групама корисника;
ЦИЉ ОБУКЕ – обука је намењена професионалцима који раде са децом и младима у систему социјалне заштите, образовања, здравства и правосуђа. Обука има за циљ упознавање са правима детета у наведеним системима, заштитом деце од занемаривања и злостављања нарочито деце са сметњама у развоју.

10. ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА

Лични пратилац детета је услуга социјалне заштите која спада у дневне услуге у заједници, ова услуга пружа социјалну подршку ученицима са сметњама у развоју, а у циљу побољшања услова деце у инклузивном образовању, њиховом развоју и квалитету њиховог живота.

Сврха услуге: Личног пратиоца детета јесте пружање одговарајуће индивидуалне практичне подршке детету ради укључивања у редовно школовање и активности у заједници и ради успостављања што већег нивоа самосталности.

Општи циљ: Свеобухватни систем подршке особама са сметњама у развоју у смислу превенције друштвеног изопштавања корисника и унапређења социјалне инклузије у целини.

Посебни циљеви: Пружање подршке и помоћи појединцу и породици ради побољшања, односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика неповољних животних околности, као и стварање могућности да самостално живе у друштву.

Циљна група: услуга је намењена деци са сметњама у менталном и/или интелектуалном развоју и инвалидитетом која су укључена у васпитно – образовни процес, до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе. Услуга је намењена деци са сметњама у развоју којој је утврђен I, II и III степен подршке. Директни корисници услуге су деца са сметњама у развоју, а индиректни корисници услуге се породице деце са сметњама у развоју, наставно особље и ученици у школи или предшколској установи.

Програмске активности: Активности везане за услугу дефинишу се у складу са иновативним принципима социјалне заштите, те је услуга окренута ка кориснику, свеобухватна и доступна. Реализује се у инфраструктурним ресурсима који дозвољавају пуну социјалну инклузију, а у складу са природом саме услуге.

Активности услуге лични пратилац детета реализују се у складу са сврхом услуге, карактеристикама корисничке групе, капацитетима корисника, индивидуални планом рада и у складу са проценом потреба корисника, у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима.

Лични пратилац детета ангажован је оним данима када дете похађа наставу у временском периоду који је одређен индивидуалним планом услуге за сваког корисника. Лични пратилац детета је ангажован највише 8 сати дневно, 5 дана у недељи, у складу са донетим Решењем о коришћењу услуге надлежног Центра за социјални рад „Свети Сава“.

10.1. ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЈЕДИНИЦЕ ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА

У складу са природом услуге лични пратиоци пружају детету индивидуалну практичну подршку у кретању, одржавању личне хигијене, храњењу, облачењу и комуникацији са другима, под условом да је дете укључено у васпитно – образовну установу, односно школу, до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе.

Активности услуге Лични пратилац детета реализују се у складу са сврхом услуге, карактеристикама корисничке групе, капацитетима корисника, индивидуални планом рада и у складу са проценом потреба корисника и односе се на:

- 1) помоћ код куће:

- у облачењу;
- одржавању личне хигијене (умивање, чешљање, прање зуба);
- при храћењу (припрема и сервирање лакших оброка, храћење или помоћ у коришћењу прибора и сл.);
- припреми књига и опреме за вртић, односно школу;

2) помоћ у заједници односи се на:

- помоћ у коришћењу градског превоза (улазак и излазак из средстава превоза, куповина карте и сл.);
- помоћ у кретању (оријентација у простору уколико је дете са оштећењем вида, гурање колица или коришћење других помагала и сл.);
- подршка у игри; подршка и посредовање у комуникацији (укључујући културне или спортске активности и друге сервисне подршке).

Виши ниво функционалности корисника и нижи степен потребне подршке поставља се као циљ у развоју и одржавању практичних вештина неопходних за свакодневни живот кроз следеће програмске активности:

- 1) подршка у изградњи и одржавању позитивних односа са одраслима и децом;
- 2) подршка у учењу, одржавању и развијању контакта са надлежним службама;
- 3) развијање метода рада који охрабрују учествовање корисника у активностима у заједници;
- 4) подршка при активностима за провођење слободног времена у складу са потребама и интересовањима корисника;
- 5) подршка при учешћу у активностима културно – забавних садржаја у заједници;
- 6) подршка у развоју вештина за препознавање и решавање проблема;
- 7) помоћ и подршка у развоју комуникационих вештина;
- 8) подршка у развоју вештина за самозаштиту;

9) помоћ развоју вештина и знања потребних за живот у заједници.

Реализација активности има јасно дефинисане циљеве и одређена је временским оквиром.

Временска динамика одржавања активности: активности које пружа лични пратилац детета реализују се свакодневно, односно у току радне недеље, када дете похађа наставне активности. Лични пратилац детета ангажован је оним данима када дете похађа наставу у временском периоду који је одређен индивидуалним планом услуге за сваког корисника. Лични пратилац детета је ангажован највише 8 сати дневно, 5 дана у недељи, у складу са донетим Решењем о коришћењу услуге надлежног Центра за социјални рад.

Стручни радник/руководилац корисницима услуге обезбеђује адекватног извршиоца услуге – личног пратиоца детета, консултативне састанке са личним пратиоцима корисницима и законским заступницима корисника, посредује код других организација, успоставља сардању са васпитно – образовним институцијама, разрешава конфликтне ситуације као и дилеме корисника, али и ангажованих личних пратилаца, прати промене код корисника и осталих актера у процесу пружања услуге.

У раду са корисницима биће ангажован стручни радник/руководилац услуге и педесет шест сарадника – личних пратиоца детета.

10.2. ПЛАН ОБУКЕ ЛИЦА АНГАЖОВАНИХ НА ПРУЖАЊУ УСЛУГЕ ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА

Запослени (стручни радници) на пружању услуге су у обавези да стално прате развој струке и да се стручно усавршавају ради одржавања и унапређења професионалних компетенција и подизања квалитета стручног рада. Стручно усавршавање и успешно завршена обука по акредитованом програму је услов за стицање и обнављање лиценце за рад. Стручно усавршавање, образовање и обука запослених на пословима пружања услуге има за циљ побољшање квалитета и

методологије рада на пословима на којима су ангажовани у складу са развојем и потребама услуге Лични пратилац детета.

Облици стручног усавршавања одвијаће се у оквиру стручних скупова, као што су: конгреси, сабор, сусрети, дани, конференције, саветовање, симпозијуми, округли столови, трибине, вебинар.

Запослени који непосредно раде са корисницима су обавезни да стекну сертификат о успешно завршеној обуци по акредитованом програму за рад на тим пословима. Број запослених у непосредном раду са корисницима, којима је потребна акредитована обука, зависи од броја признатих права родитељима за коришћење услуге Лични пратилац детета у текућој години, као и у случају промена, тј. запошљавања нових личних пратиоца.

Руководилац на услузи Лични пратилац детета

Дпл. социјални радник Милијана Станковић

11. УСЛУГА ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА

Персонална асистенција је услуга у систему социјалне заштите која спада у групу услуга подршке за живот у заједници и представља организовани вид подршке особама са инвалидитетом у обављању свакодневних активности.

Право на самостални живот и право на укљученост у заједницу дефинисан је чланом 19 Конвенције Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом. Овај члан препознаје „једнако право особа са инвалидитетом да живе у заједници и уживају право избора једнако са другима“ и стога захтева „да се предузму ефективне и одговарајуће мере како би олакшале особама са инвалидитетом да у потпуности уживају ово право“.

Услуга Персоналне асистенције пружа се пунолетним лицима са инвалидитетом и процењеним I и II степеном подршке, која остварују право на увећани додатак за туђу негу и помоћ, имају способност за самостално доношење одлука, радно су ангажована или активно укључена у рад различитих удружења грађана, спортских друштава, политичких партија и других облика друштвеног ангажмана, односно укључене у редовне или индивидуалне образовне програме, радне и друштвене активности у заједници, ради успостављања што већег нивоа самосталности.

Сврха услуге персоналне персоналне асистенције јесте пружање одговарајуће индивидуалне практичне подршке која је кориснику неопходна за задовољавање личних потреба и укључивање у образовне, радне и друштвене активности у заједници, ради успостављања што већег нивоа самосталности. Дефинише се према специфичним и индивидуалним потребама сваког корисника, тако да омогући да особа са инвалидитетом добије адекватну спољну подршку којом компензује немогућност самосталног задовољавања потреба и обављања активности.

Општи циљ услуге јесте укључивање особа са инвалидитетом као равноправних грађана и носиоца права, и превенција друштвеног изопштавања ове групе корисника.

Посебни циљеви услуге усмерени су на одржавање и унапређење квалитета живота особа са инвалидитетом, а у зависности од идентификованих потреба и капацитета за самостално обављање одређених активности, као и капацитета породице корисника и доступних ресурса.

11.1. ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЈЕДИНИЦЕ ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА

Услуга персоналне асистенције пружаће се корисницима којима је упутни орган Центар за социјални рад „Свети Сава“ признао право на коришћење услуге, и то на четири или осам сати коришћења услуге дневно.

Свим корисницима биће обезбеђена квалитетна услуга, а на основу идентификованих потреба и процене социо – економских прилика.

Услуга персоналне асистенције оствариваће се кроз активности којима ће се у складу са сврхом услуге, а у зависности од процењених потреба корисника, обезбеђивати практична помоћ и подршка.

Ове активности укључују:

1. Помоћ у одржавању личне хигијене и задовољавању основних личних потреба (помоћ при облачењу и свлачењу, обављању физиолошких потреба, купању, прању косе, итд.);
2. Помоћ у одржавању хигијене стана, обављању свакодневних активности и задовољавању основних животних потреба (обезбеђивања исхране, набавку намирница, спремање obroка, храњење, одржавање чистоће просторија итд.);
3. Подизање, премештање (трансфер) и помоћ при кретању унутар и изван корисникове куће, радног места и места где се одвијају друштвене и образовне активности, помоћ у коришћењу превоза;
4. Помоћ у коришћењу терапеутских и здравствених услуга и коришћењу и одржавању помагала;
5. Помоћ при комуникацији, социјалним контактима и задовољавању социјалних, културно – забавних и других потреба;
6. Помоћ при обављању различитих радних, образовних и друштвених активности.

У раду са корисницима биће ангажован стручни радник/руководилац услуге и четрдесет и троје сарадника, персоналних асистената који су непосредни пружаоци услуге. Један персонални асистент пружаће услугу једном кориснику, с тим што у случајевима када је корисницима признато право на четири сати коришћења услуге дневно, један персонални асистент може бити ангажован у раду са двоје корисника, а на начин да се не умањује квалитет пружања услуге.

Стручни радник/руководилац услуге корисницима обезбеђује подобног извршиоца услуге – персоналног асистента који поседује знања и капацитете да адекватно пружи услугу, и који је похађао акредитовани програм обуке за пружање ове услуге. Улога стручног радника односи се на надгледање и контролу пружања услуге и поштовање стандарда, законских норми, и уговорених обавеза. С тим у вези организоваће

консултативне састанке са корисницима услуге и персоналним асистентима, како би се превазишле евентуалне конфликтне ситуације, подстакла толеранција и међусобно уважавање, а имајући у виду најбољи интерес корисника.

Стручни радник по потреби пружа психосоцијалну подршку корисницима и члановима њихових породица, а са циљем јачања њихових капацитета за превазилажење неповољних животних прилика. Такође, стручни радник, по потреби посредују код других организација како би се побољшао амбијент за приступ и остваривање права ове групе корисника.

Стручни радник организоваће и едукативне трибине и психолошке радионице са корисницима и персоналним асистентима као вид подршке за што квалитетније и адекватније пружање ове услуге.

Стручни радник на услузи персонална асистенција

Мастер психолог Даница Вукић

12. ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ

Здравствена заштита корисника у Центру „Мара“ спроводи се кроз дневни, месечни и годишњи план и програм рада.

Дневни план и програм рада обухвата:

- Јутарњи пријем/обилазак корисника. Том приликом врши се: свакодневно мерење телесне температуре бесконтактним топломером и дезинфекција руку алкохолом због актуелне епидемиолошке ситуације, преглед грла, лимфних жлезда врата, коже и видљивих слузокожа; узимање података од родитеља/старатеља/корисника о евентуалним здравственим проблемима њихове деце или њих самих променама у понашању и

обавештење о потреби у лековима за свакодневну терапију која се даје у Центру, контрола личне хигијене (коса, нокти, одећа и обућа);

- Подела терапије у време доручка, ручка и ужине, али и у друго време ако је тако назначено у извештају лекара специјалисте;
- Мерење крвног притиска корисника који су на антихипертензивној терапији, као и мерење вредности шук-а у крви;
- Упознавање запослених са здравственим стањем корисника (у случају да има неких проблема);
- Праћење деловања терапије корисника након дате терапије (нарочито корисника код којих је уведена нова терапија);
- Вођење евиденције о датој терапији у свесци намењеној за то;
- Вођење медицинске документације (здравствени картон, протокол болесника, дневник рада);
- Евидентирање промена здравственог стања корисника у Листу праћења из Досијеа сваког корисника појединачно као и Здравствени лист у електронској форми;
- Свакодневна комуникација и сарадња са родитељима/старатељима/корисницима по потреби (лично или телефоном);
- Превенција заразних болести едукацијом корисника појединачно или групно кроз обраду тема о личној хигијени, некада и у сарадњи са запосленима из групе;
- Превенција кардиоваскуларних обољења обрадом фактора ризика који доводе до поменутих обољења;
- Здравствено – васпитни рад са корисницима;

- Збрињавање корисника у случајевима: напада епилепсије, када су узнемирени и агресивни, у случајевима повреда, у случају других здравствених проблема (повишен крв. притисак, главобоља, повишена тел. температура, мучнина, повраћање, бол у стомаку и сл.);
- Контрола исправности хране која се даје корисницима;
- Контрола хигијене: кухиње и кухињског прибора, личне хигијене особља које сервира храну, трпезарије, радних просторија корисника, тоалета за кориснике и тоалета за особље;
- Вођење евиденције о контроли обављања активности у циљу одржавања хигијене на недељном нивоу;
- У случајевима повећаног ризика за настанак заразних болести као и у случају проглашене епидемије неке заразне болести (грип, жутица, цревне заразне болести и тренутне Ковид- 19 инфекције др.), здравствена служба центра налаже да се појачају санитарно-хигијенске мере у циљу спречавања настанка обољења или сузбијања истог;
- Спровођење надзора над свакодневним санитарно – хигијенским мерама као што су: дезинфекција руку алкохолем; ношење радне одеће и обуће; редовно брисање столова и радних површина у просторијама где бораве корисници раствором дезинфекционог средства;

Месечни план и програм рада обухвата:

- Мерење крвног притиска свим корисницима у циљу откривања нових случајева хипертензије и бележење измерених вредности у листу где се прате промене за сваки месец, а током целе године;
- Мерење тежине корисницима који су приметно добили или изгубили на тежини;
- Контрола лабораторијских налаза који нису били у оквиру референтних вредности, које су корисници радили по нашем или по налогу изабраног лекара/лекара специјалисте;

- Планирање потреба и реализовања набавке лекова и санитетског материјала;
- Сарадња са одговарајућим здравственим установама у граду;
- Учешће у планирању и реализацији планова и програма рада стручног тима;
- Учешће у раду комисије за пријем, премештај и отпуст нових корисника;
- Сарадња са хигијенско – епидемиолошком службом Дома здравља која контролише хигијену у центру „Мара“ и по потреби даје упутства о предузимању појачаних санитарно – хигијенских мера у случају проглашења неке заразне болести;

Годишњи план и програм рада обухвата:

- Систематски преглед корисника (крајем године);
- Упућивање и контролисање лабораторијских налаза (комплетна крвна слика са ЛЕ формулом са биохемијом, брис грла и носа, општи преглед урина и преглед столице на паразите);
- Вођење евиденције и слање корисника на прегледе и контроле лекарима специјалистима;
- Вођење евиденције о обављању санитарних прегледа из Завода за јавно здравље запослених којима је овај преглед обавезан као и давање упута за санитарне прегледе. Санитарном прегледу подлежу запослени у непосредном раду са корисницима-неговатељи, сервири који су у контакту са храном и спремачи;
- Праћење корисника на излете и вишедневне рекреативне боравке у оквиру којих се врши надзор здравственог стања корисника што подразумева: планирање и набавка потребних лекова и санитетског материјала за време рекреативног боравка, подела редовне терапије, контрола хигијене просторија где бораве корисници, контрола хигијене и исправности хране коју добијају корисници за време рекреативног боравка, збрињавање

повреда и других здравствених проблема корисника по потреби; сарадња са здравственим установама у местима у којима се борави.

- Планирање и реализовање набавке лекова и санитетског материјала на нивоу Центра, а потом расподела по организационим јединицама;
- Планирање и набавка брзих антигенских тестова на вирус SARS covid-19.
- Сарадња са Републичком здравственом инспекцијом која у Центру врши контролу и надзор рада здравствене службе;
- Сарадња са Републичком санитарном инспекцијом која у Центру врши контролу хигијене, предлаже мере за унапређење исте и врши контролу урађених санитарних прегледа особља које ради у непосредном контакту са храном;
- Сарадња са Центром за превенцију Дома здравља, чија екипа, између осталог, врши и превентивне прегледе запослених једном годишње;
- Сарадња са Министарством социјалне заштите;
- Сарадња са овлашћеним сервисером, Сервиса Ехомед Ниш ради контроле стерилности сувог стерилизатора произвиђача ENC;
- Сарадња са Институтом за јавно здравље Ниш у вези консултације за све предвиђене епидемиолошке мере, вакцине, заразне болести и све мере предвиђене од стране Института за јавно здравље Србије Др Милан Јовановић Батут;
- Сарадња са клиникама УКЦ Ниш;
- Сарадња са СБЗПБ “Горња Топоница”;

Др Нина Костић